

Mărci pragmatice de contact în discursul televizual românesc actual

Luminița HOARȚĂ CĂRĂUȘU
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
lumicarusu@yahoo.com

Abstract: The aim of our study is to identify, inventory and analyze the pragmatic markers of contact, taking into account the pragmatic function they have in discourse (pragmalinguistic analysis) and the frequency with which they occur in the current Romanian television discourse (statistical analysis), because the cultural shows that we have selected are useful in terms of analyzing the way and the frequency in which contact markers are used in the two television “genres”, the talk show and the televised debate. Our study analyzes, from the perspective of contact markers that occur in discourse, four television shows that are included in the television discourse. These television shows have as a common element the guest of the show, Gigi Căciuleanu, choreographer and famous dancer.

The contact markers that we have identified in talk shows and televised debates do not belong to a single part of speech, coming in fact from varied lexico-grammatical classes. According to our analysis, we have noticed that the contact markers identified in the television discourse differ from the contact markers that occur in other types of discourse, especially in spontaneous, unmediated and uncontrolled oral discourse, organized in the form of a dialogue (spontaneous, face-to-face interaction). We have also noticed that there are no differences between the contact markers used in talk show and those used in televised debate. Moreover, we have identified specialized linguistic elements as *markers of the speaker*, because they express the direct address to the interlocutor and his/her integration in communication, but also specialized linguistic elements as *markers of the interlocutor*, because they express the agreement/disagreement, confirmation and the involvement of the interlocutor to what has been mentioned before.

Keywords: *pragmatic markers, pragmatic markers of contact, pragmalinguistic analysis, statistical analysis.*

1. Introducere

1.1. **Tema** analizei din cadrul studiului nostru vizează *mărcile pragmatice de contact* [Koch & Österreicher 2011: 50] sau *mărcile comuniunii fatice* [Merlan 2002: 92] în cadrul *discursului televizual românesc actual*, în emisiunile cu specific cultural.

Ca în orice tip de discurs oral, organizat sub forma dialogului, și în discursul televizual, în emisiunile TV de tip talk show și dezbateră televizată (interacțiune mediată controlată), în cadrul schimburilor comunicative dintre participanții prezenți la interacțiunea verbală în curs, sunt utilizate de către protagoniștii conversației respective *mărci pragmatice de contact* [Koch & Österreicher 2011: 50],

adică *mărci pragmatice ale locutorului* și *mărci pragmatice ale interlocutorului*, numite, în literatura de specialitate, și *semnale locutive* și *semnale de receptare* [Mara 1986: 181].

1.2. **Motivația** alegerii temei constă în numărul insuficient de studii care analizează **exclusiv** mărcile pragmatice de contact (nu și alte tipuri de mărci pragmatice), din perspectiva **funcției pragmatice** pe care acestea o îndeplinesc în discurs și din perspectiva **frecvenței** lor, pe baza unui corpus care include emisiuni TV cu specific cultural, de tip talk show și dezbateri televizată.

1.3. Referitor la **stadiul actual al cercetării**, în ceea ce privește teme aleasă, putem afirma că există studii anterioare, în literatura românească de specialitate, consacrate, mărcilor pragmatice, în general, numite „conectori pragmatici” [Ștefănescu 2007]; „mărci interactive” [Merlan 2002]; „mărci discursive sau mărci pragmatic-discursive” [GALR 2005 II: 833]; „mărci discursive” [Zafiu 2009], însă, în aceste lucrări, **mărcile de contact** sunt tratate doar tangențial, alături de alte tipuri de mărci pragmatice. Toate aceste studii au la bază corpusuri de limbă română vorbită nedialectală care includ mai multe tipuri de discurs din perspectivă funcțională, în special, discursul oral, spontan, direct (interacțiune verbală directă, față în față), organizat sub forma dialogului. Studiul nostru își propune să întreprindă o analiză pragmalingvistică și statistică a **mărcilor de contact**, pe baza unui corpus de limbă română vorbită ce încadrează, exclusiv, emisiuni TV cu specific cultural ce aparțin discursului televizual românesc actual (interacțiune mediată controlată).

1.4. **Scopul** studiului nostru este identificarea, inventarierea și analiza mărcilor pragmatice de contact, atât din perspectiva **funcției pragmatice** pe care o au acestea în discurs (analiză pragmalingvistică), cât și din punctul de vedere al **frecvenței** cu care acestea apar în discursul televizual românesc actual (analiză statistică), deoarece emisiunile cu specific cultural la care ne oprim sunt ofertante în privința analizei modului și frecvenței în/cu care sunt utilizate, în cele două „genuri” televizuale, talk show-ul și dezbateri televizată, mărcile pragmatice de contact.

1.5. **Întrebările** la care ne propunem să răspundem la sfârșitul investigației din cadrul studiului nostru sunt următoarele:

1.5.1. Ce tipuri de mărci de contact putem identifica în discursul televizual românesc actual?

1.5.2. Căror clase lexico-gramaticale aparțin mărcile de contact în discuție?

1.5.3. Prin ce se diferențiază mărcile de contact identificate în discursul televizual de mărcile de contact ocurente în alte tipuri de discurs, în special în discursul oral spontan, direct, organizat sub forma dialogului (interacțiune directă, spontană, față în față).

1.5.4. Există diferențe între mărcile de contact identificate în talk show și cele identificate în dezbateri televizată? Între acestea, există anumite mărci de

contact **specializate ca mărci ale locutorului** și alte mărci de contact **specializate ca mărci ale interlocutorului?**

1.6. Referitor la **metodele** utilizate în articolul nostru, afirmăm că o primă **metodă** folosită este cea a *analizei pe baza unui corpus*: „rezultat al unei operațiuni complexe, de *deconstrucție* și de *reconstrucție*, corpusurile, în special cele de mare întindere, permit, mai ales grație lecturilor de tip *reticular* ce devin posibile prin aplicarea instrumentelor de analiză informatizată, o revalorizare a noțiunilor centrale în analiza discursului: discurs(ivitate) și text(ualitate).” [Nagy 2015: s.v. *corpus*].

În privința **corpusului**, studiul nostru analizează, din perspectiva **mărcilor pragmatice de contact** ocurente în discurs, patru emisiuni de televiziune care se înscriu în așa-numitul discurs televizual și care au ca element comun invitatul emisiunii, Gigi Căciuleanu, coregraf și dansator renumit: 1. talk show-ul din cadrul emisiunii televizate *Garantat 100%* (moderator Cătălin Ștefănescu); 2. dezbateră televizată *Nocturne* (moderator Marina Constantinescu) – emisiuni de televiziune incluse în [CLRVAN 2013: 244-251; 239-244]¹; 3. dezbateră televizată *Brandu' lu' Chinezu* (moderator Cristian China Birta); 4. dezbateră televizată *Cap de afiș* (moderator și realizator Andreea Știliuc). Am transcris ultimele două debateri televizate după convențiile de transcriere preluate din [CLRVAN 2013: 11] (vezi Anexa 1 și Anexa 2)².

Ne oprim la patru emisiuni TV care au același invitat, deoarece Gigi Căciuleanu este un dansator și un coregraf renumit, numit de către Cristian China Birta, unul dintre moderatorii emisiunilor TV analizate, „un om care este în sine un spectacol” (vezi Anexa 1). Am fost impresionată de faptul că Gigi Căciuleanu scrie poezie (mărturie stă volumul de poezii semnat Gigi Căciuleanu, *Vând volume, vectori*), iar discursul său este unul „poetic”. Mai mult decât atât, într-una dintre emisiunile TV analizate, Gigi Căciuleanu dansează pe una dintre poeziile sale, demonstrând faptul că există o corespondență perfectă între comunicarea verbală și limbajul coregrafic în privința informației transmise. De asemenea, ceea ce ne-a atras atenția la discursul lui Gigi Căciuleanu este faptul că, în emisiunile în care nu dansează, atunci când vorbește, mâinile îi dansează. „Dansul mâinilor” lui Gigi Căciuleanu poate fi urmărit nu numai atunci când acesta face referiri la dans în general și la

¹ Un studiu despre talk show-ul din cadrul emisiunii televizate *Garantat 100%* (moderator Cătălin Ștefănescu) a fost publicat, anterior, sub titlul *Interațiunea mediată controlată. Comportamentul comunicativ al interlocutorilor în talk show-ul românesc actual (invitați – români din diasporă)* [Hoarță Căraușu 2011a: 65-88], iar un alt studiu referitor la dezbateră televizată *Nocturne* (moderator Marina Constantinescu) a fost publicat, anterior, sub titlul *Un tip de interacțiune mediată controlată. Dezbateră televizată românească actuală* [Hoarță Căraușu 2011b: 56-63]. Cele două studii includ analiza din mai multe perspective (componenta *perechilor adiacente, întreruperi, suprapuneri* în discurs, *mărcile politicii* etc.) a celor două emisiuni de televiziune.

² Un studiu referitor la interacțiunea mediată controlată *Brandu' lu' Chinezu* (moderator Cristian China Birta) este publicat, tradus în limba franceză, sub titlul *Le discours télévisuel roumain actuel. Traits pragmatiques. L'émission „La marque à Lechino?”, modérateur Cristian China Birta, invité Gigi Căciuleanu* [Hoarță Căraușu 2018: 121-132], iar un alt studiu despre dezbateră televizată *Cap de afiș* (moderator și realizator Andreea Știliuc) este publicat sub titlul *Particularități pragmatice ale dezbaterii televizate Cap de afiș, moderator și realizator Andreea Știliuc, invitat Gigi Căciuleanu* [Hoarță Căraușu 2017: 69-81]. Cele două studii nu includ analiza din punctul de vedere al *mărcilor de contact* utilizate de către actanții comunicării prezenți în cadrul dezbaterilor televizate amintite.

tehnicile utilizate în dans, în special, ci și atunci când dansatorul face judecăți de valoare referitoare la profesoara sa, Miriam Răducanu, dar și la întâmplări care au marcat formarea sa profesională ulterioară ca dansator renumit și coregraf. Fiecare gest al mâinilor corespunde unui cuvânt sau unei îmbinări de cuvinte rostit/rostită de către Gigi Căciuleanu pe parcursul emisiunilor TV de tip talk show și dezbateri televizate analizate. De altfel, Andreea Știliuc, una dintre moderatoarele, își prezintă invitatul, făcând referire la patru caracteristici ale personalității sale: *emoție, energie, forță și vulnerabilitate* (vezi Anexa 2).

O altă metodă utilizată în cadrul articolului de față este *metoda statistică*. În DEX [1996], se menționează că „metoda statistică se utilizează pe larg pentru determinarea frecvenței cuvintelor” [DEX 1996: s.v. *statistic,-ă*]. Vom indica, în cadrul tipului de discurs analizat, frecvența și funcțiile pragmatice îndeplinite de **mărcile de contact** ale locutorului și interlocutorului.

1.7. Structura articolului

Studiul nostru este structurat în patru părți. Prima parte corespunde **Introducerii**, care încadrează: 1.1. **Tema** analizei articolului; 1.2. **Motivația** alegerii temei; 1.3. **Stadiul actual al cercetării**; 1.4. **Scopul** studiului; 1.5. **Întrebările** la care ne propunem să răspundem; 1.6. **Metodele** utilizate și 1.7. **Structura** articolului. Partea a doua se constituie într-un **cadru teoretic**, care include aspecte precum: 2.1. **Terminologie**; 2.2. **Conceptul de marcă pragmatică**; 2.3. **Clasificarea mărcilor pragmatice** și 2.4. **Discursul televizual – tip de discurs mediatic. Talk show versus dezbateri televizate**. Partea a treia, **Mărcile pragmatice de contact în discursul televizual cu specific cultural, de tip talk show și dezbateri televizate**, înglobează cele mai importante aspecte ale analizei: 3.1.a. **Mărci pragmatice de contact ale locutorului** (3.1.a.1. **Mărci pragmatice de contact ale locutorului în talk show** și 3.1.a.2. **Mărci pragmatice de contact ale locutorului în dezbateri televizate**) și 3.1. b. **Mărci pragmatice de contact ale interlocutorului** (3.1. b.1. **Mărci pragmatice de contact ale interlocutorului în talk show** și 3.1.b.2. **Mărci pragmatice de contact ale interlocutorului în dezbateri televizate**). Partea a patra include **concluziile** la care ajungem la finalul investigației noastre.

2. Cadru teoretic

2.1. Terminologie

Pentru elementele lingvistice a căror funcție poate fi individualizată exclusiv în interiorul discursului conversațional, s-au folosit, în pragmatica lingvistică, mai mulți *termeni*, și anume: a) *segnali discorsivi* [Bazzanella 1995: 225]; b) *pragmatik markers* [Fraser 1996: 167]; c) *Diskursmarkern; discourse markers* [Gohl & Günthner 1999: 15; Fraser 1990: 383]; d) *Gesprächspartikeln* [Mara 1986: 177]; e) *Gesprächswörter* [Koch Österreicher 2011: 42]; f) *Flickwörter* [Weydt 1969: 9]; g) *processing connectives* [Caron 1987: 567]; h) *connettivi interfrazali* [Stati 1986: 309]; i) *connettivi di origine verbale* [Manili

1986: 165]; j) *Signalen, Kennzeichen, Indikatoren, Markern* [Hölker 1988: 7]; k) *discourse particles* [Schourup 1985: 1] etc.

Preluăm termenul *marcă pragmatică* (engl. *pragmatic marker*) de la lingvistul B. Fraser [Fraser 1996], termen care ni se pare relevant și corespunzător realității lingvistico-pragmatice pe care o vom avea în vedere în studiul de față: „mijloace lingvistice cu funcția de reglare a spațiului interactiv” [Merlan 2002: 92; GALR, 2005 II: 833], deoarece marchează o anumită „semantică contextual-pragmatică”, diferită de cea inițială, indicând tipul de funcție pragmatică pe care îl are un anumit element lingvistic într-un anumit context de enunțare. Vom folosi, de asemenea, termenul de *mărci pragmatice ale contactului* (germ. *Kontaktsignale*), care reprezintă un tip de marcă pragmatică, termen preluat de la lingviștii Peter Koch și Wulf Österreicher [Koch & Österreicher 2011: 50], care include atât mărcile pragmatice ale locutorului, cât și mărcile pragmatice ale interlocutorului („Sprecher und Hörersignale”) [Koch & Österreicher 2011: 50].

2.2. Conceptul de marcă pragmatică

În pragmatica lingvistică din ultimele decenii, există mai multe modalități de definire a termenului și conceptului de *marcă pragmatică*.

În *Dicționar general de științe ale limbii* [DȘL 1997: s.v. *marcă*], se afirmă că „utilizarea termenului *marcă* s-a lărgit și dincolo de sfera gramaticalului, ajungând să desemneze orice indice din planul expresiei asociat cu o anumită semnificație/funcție lingvistică. Se vorbește despre mărci ale deixis-ului, mărci ale determinării, mărci de modalizare, mărci stilistice, mărci pragmatice etc.”

Unii pragmaticieni consideră că mărcile pragmatice reprezintă „elemente care semnalează intențiile potențial-comunicative ale vorbitorului” (t.n.) [Fraser 1996: 168], sau că acestea sunt „expresii ca *acum, deci, totuși și apoi*, care semnalează o relație secvențială între mesajul central în desfășurare și discursul anterior” (t.n.) [Fraser 1990: 383].

Pentru alți cercetători, mărcile pragmatice se constituie în „elemente lexicale, care au funcția de a structura textul, în sensul că, pierzându-și mai mult sau mai puțin valoarea lor semantică de origine, devin semnale de articulare a discursului” (t.n.) [Manili 1986: 165] sau în „elemente lingvistice cu caracter colocvial, numite și „semnale de articulare”, care asigură organizarea unui text dialogat, în special oral” (t.n.) [Manili 1990: 157].

Fie că sunt definite ca fiind „cuvinte neflexibile, deci adverbe, prepoziții, conjuncții și interjecții, care exprimă o anumită situație comunicativă, adică gândurile, presupunerile, sentimentele și emoțiile vorbitorului” (t.n.) [Helling 1983: 42], fie că reprezintă „expresiile mono- sau plurilexematice, care au ca funcție specifică (primară) sau nespecifică (secundară) faptul de a manifesta o relație de conținut (de coerență) între două fraze ale aceluiași text”, expresii care se constituie „într-un argument central al lingvisticii textuale” (t.n.) [Stati 1986: 309], mărcile pragmatice își dezvăluie trăsătura lor fundamentală, și anume, aceea că ele „stabilesc

și asigură interacțiunea conversațională” (t.n.) [Mara 1986: 178], fiind întotdeauna analizate avându-se în vedere *criteriul funcțional-pragmatic*.

Deborah Schiffrin definește operațional mărcile pragmatice ca „elemente secvențial dependente care introduc „unități de discurs” (t.n.) [Schiffrin 1987: 31]. Lingvistica consideră că mărcile pragmatice trebuie să fie definite în relație cu unități de discurs, și nu cu unități de tip propoziție, act de vorbire sau „tone unit”. Ea folosește sintagma „sequential dependence” pentru definirea mărcilor pragmatice, pentru a indica că „mărcile pragmatice sunt segmente care funcționează la nivelul discursului; ele nu sunt dependente de unitățile mici de „vorbire”, din care este compus discursul” (t.n.) [Schiffrin 1987: 31].

O altă modalitate de definire a mărcilor pragmatice este cea care vizează „acele elemente care, detașându-se, în parte, de semnificatul lor original, însumează valori care servesc la structurarea discursului, la realizarea conexiunii elementelor frazale, interfrazale, extrafrazale și la colorarea discursului cu o dimensiune interpersonală, accentuând asupra structurii interactive a conversației” (t.n.) [Bazzanella 1995: 225]. Funcția mărcilor pragmatice poate fi, astfel, individualizată „numai în interiorul discursului”, clasificarea lor neavând „o bază morfologică sau lexicală, ci funcțională” (t.n.) [Bazzanella 1995: 225]. Altfel spus, mărcile pragmatice sunt elementele lingvistice care „nu pot avea „sens”, în sensul restrâns al cuvântului (sens denotativ), ci au funcție pragmatică” (t.n.) [Biasci 1982: 93].

Având în vedere definițiile date, în pragmatica lingvistică, termenului și conceptului de *marcă pragmatică*, considerăm că acesta vizează elemente ale discursului comunicativ cu funcție exclusiv pragmatică (nu funcționează ca o parte a sensului „literal”, denotativ al discursului), semnalând intențiile comunicative ale locutorului și ale interlocutorului, relaționând, în același timp, mesajul în curs de părțile anterioare ale discursului. Marca pragmatică are variate funcții sau roluri pragmatice. Mărcile pragmatice conțin informație pragmatică care se constituie în funcțiile pragmatice pe care le au respectivele mărci în discurs și reprezintă semnale ale intențiilor comunicative ale locutorului și ale interlocutorului [Hoarță Cărăușu 2003: 66-69].

2.3. Clasificarea mărcilor pragmatice

Există mai multe taxonomii ale mărcilor pragmatice, avându-se în vedere diverse criterii de clasificare a acestora [Hoarță Cărăușu 2003: 69-90].

O clasificare a mărcilor pragmatice [Hölker 1988: 10] este făcută avându-se în vedere mai multe criterii. Din punct de vedere *formal*, mărcile pragmatice sunt, mai întâi, divizate în: a) *unități prozodice* (de exemplu, conturul intonațional), b) *caracteristici sintactice* (de exemplu, enunțuri declarative, interogative, imperative) și c) *expresii* (de exemplu, *dar, când, chiar* etc.).

Din punctul de vedere al *expresiei* lor, mărcile pragmatice se împart în *unități simple* din punct de vedere morfologic (de exemplu, *decî, apoi* etc.) și *unități complexe* morfologic (de exemplu, *în sfârșit, în mod just* etc.). Din punctul de vedere al *părții de*

vorbire căreia mărcile pragmatice aparțin, acestea pot fi: a) *conjunctii* (*și, sau*), *adverbe* (*bine, în sfârșit, pe scurt*), *structuri prepoziționale* (*în orice caz, în fond*) [Hölker 1988: 11].

Din punct de vedere *funcțional*, mărcile pragmatice sunt clasificate, avându-se în vedere mai multe criterii. Astfel, mărcile pragmatice pot fi *expresive* (*cu atât mai bine, în sfârșit etc.*); *apelative* (*încetîșor, să vedem etc.*); *fatice* (*da, euh*); *metalingvistice* (*à propos, sau, mai întâi*) [Hölker 1988: 11].

Mărcile pragmatice care marchează anumite aspecte contextuale ale aserțiilor și, de asemenea, mărcile care organizează discursul se divid în: *enumerative* (*mai întâi, imediat, în sfârșit*); *aditive* (*(și) apoi, și, în plus*); *rezumative* (*în rezumat, într-un cuvânt, pe scurt*); *conclusive* (*în concluzie, deci*); *reformulative* (*adică, mă explic*) și *corective* (*de fapt, sau mai degrabă*) [Hölker 1988: 11].

În funcție de *tipul de text* în care mărcile pragmatice apar, există mărci pragmatice *argumentative* (*or, deci, din moment ce*); *narative* (*și apoi, și*); *monologice* (*pe de o parte, pe de altă parte, spunând acestea etc.*) și *dialogice* (*da dar, nu dar*) [Hölker 1988: 12].

Trebuie amintit și criteriul de clasificare a mărcilor pragmatice care distinge între *textele vorbite* și *textele scrise*. Din această perspectivă, mărcile pragmatice se divid în mărci pragmatice tipice *limbii vorbite* (*ei bine, ce*) și mărci pragmatice tipice *limbii scrise* (*sau, așa cum am văzut*). Majoritatea mărcilor pragmatice sunt, însă, „neutre, în privința distincției text vorbit – text scris” (t.n.) [Hölker 1988: 12].

O altă clasificare (Lichem 1981: 69) împarte mărcile pragmatice în: 1. *semnale de deschidere a mesajului* („Eröffnungssignale”); 2. *semnale de reînnoțare a legăturii discursive* („Wiederanknüpfungssignale”); 3. *semnale de încheiere* („Schlussignale”) și 4. *semnale ale ascultătorului* („Hörersignale”).

Un alt tip de clasificare a mărcilor pragmatice [Gulich, Kotschi, 1995: 34-35] grupează acest tip de mărci în trei categorii: 1. mărci ce constituie „oralitatea conceptuală” („verbalisation markers”); 2. structuri lingvistice complexe care se referă la o afirmație anterioară („treatment procedures”) și 3. expresii care conțin „evaluare discursivă și elemente de comentariu” („qualification markers”) (t.n.).

În opinia lui B. Fraser [Fraser 1996: 167-190], mărcile pragmatice sunt divizate în patru clase principale, și anume: *mărcile pragmatice de bază* („basic pragmatic markers”), *mărcile pragmatice tip comentariu* („commentary pragmatic markers”), *mărcile pragmatice în paralel* („parallel pragmatic markers”) și *mărcile pragmatice discursive* („discourse markers”). Se observă, potrivit acestei taxonomii, că B. Fraser consideră mărcile discursive un tip de marcă pragmatică.

Carla Bazzanella clasifică mărcile pragmatice, pe care le numește *semnale discursive* („segnali discorsivi”), din punct de vedere *funcțional*, în *interactive* și *metatextuale* [Bazzanella 1995: 232]. Astfel, mărcile pragmatice în vorbirea spontană, determinată de specificul situației *interactive*, se împart în *mărci pragmatice ale locutorului* și *mărci pragmatice ale interlocutorului*.

O altă clasificare a mărcilor pragmatice este cea care le analizează în baza unui criteriu „cu preponderență funcțional” [Mara 1986: 181]. Astfel, în baza strategiei conversaționale, mărcile pragmatice sunt divizate în două grupe: a) *semnale locutive* („Sprechersignale”) și b) *semnale de receptare* („Hörersignale”).

Peter Koch și Wulf Österreicher [Koch & Österreicher 2011: 42-64] împart mărcile pragmatice numite „Gesprächswörter” în șapte categorii: 1. mărci structurale („Gliederungssignale”); 2. mărci ale schimbării rolului conversațional („Turn-taking Signale”); 3. mărci de contact („Kontaktsignale”), care includ semnalele locutive și cele de receptare („Sprecher und Hörersignale”); 4. mărci ale ezitării („Überbrückungsphänomene”); 5. mărci ale corectării („Korrektursignale”); 6. Interjecțiile („Interjektionen”) și 7. mărci ale emfazării („Abtönungsphänomene”).

În studiul nostru, ne oprim asupra identificării, inventarierii și analizei mărcilor pragmatice de contact, preluând sintagma *mărci de contact* de la Peter Koch și Wulf Österreicher [Koch & Österreicher 2011: 50]. Aceeași sintagmă este utilizată și de către Aurelia Merlan: „mărci ale comuniunii fatice sau mărci de contact (Kontaktsignale)” [Merlan 2002: 92]. Despre mărcile de contact se vorbește și în *Gramatica limbii române*, Editura Academiei, ediția nouă [GALR 2005 II: 833], considerându-se că o taxonomie a mărcilor pragmatic-discursive „se face în raport cu funcțiile îndeplinite de acestea în comunicare: **mărci de contact** sau fatice, mărci de structurare a interacțiunii verbale (globale sau la nivelul intervențiilor), mărci ale ezitării și corectării, mărci ale modalizării/nuanțării”.

2.4. Discursul televizual – tip de discurs mediatic. Talk-show versus dezbateră televizată

Discursul televizual este un tip de discurs mediatic. Discursul mediatic are anumite particularități care îl deosebesc de alte tipuri de discurs din punct de vedere funcțional (discursul religios, discursul literar, discursul didactic, discursul oral, direct, spontan, organizat sub forma dialogului etc.).

Mai întâi, „discursul mediatic” [Rovența Frumușani 2004: 106] poate fi înțeles ca „un discurs general care amalgamează și focalizează cunoștințele și credințele despre ce a fost, este și ar trebui să fie, evident cu accentuarea prezentului („news”, „now”, „hic et nunc”), dar fără excluderea memoriei și prospectivei.

Apoi, produsele mass-media „sunt purtătoare (și nu simple suporturi) de reprezentări sociale, de curente socio-culturale, de moduri de viață”, centralitatea discursului mediatic în societatea postmodernă implicând „variate dimensiuni ale convergenței: *convergența mediilor* (televiziune + computer în televiziunea digitală, televiziune + presă scrisă în diversele ziare preponderent iconice); *intertextualitatea mediilor* (presa scrisă glosează pe marginea unor cazuri prezentate la televiziune, emisiunile televizate anunță seara *scoop-urile* principalelor ziare de a doua zi); *interdisciplinaritatea cercetării* care conjugă obiective și metode din sociologie, antropologie, semiotică, lingvistică etc.” [Rovența Frumușani 2004: 111-112].

În literatura de specialitate [Charadeau & Ghigliione 1997: 77], s-a făcut distincție între *talk show*, pe de o parte și *dezbateră televizată*, pe de altă parte.

Astfel, *talk show-ul* presupune „discuții amabile de salon, fără asperități și fără profunzime” [Nel 1990: 23], reprezentând „un duel oratoric opunând unul sau mai mulți locutori unei persoane (sau mai multor persoane), în prezența (sau nu) unui public în studio, sub responsabilitatea unui moderator” (t.n.) [Nel 1990: 24].

Talk show-ul este „o formă de interacțiune verbală organizată cu scopul de a scoate în evidență un conflict sau o dramă umană, sub diferite configurații, în strânsă legătură cu o temă-pretext, implicând un dispozitiv televizual”, corespunzând unei „*puneri în spectacol* a cuvântului menit să servească un tratament sensibil, emoțional al celor două forme de dezordine umană: conflictele între indivizi și dramele intime ale persoanei, cu scopul «revelației eului»” (t.n.) [Charadeau & Ghiglione 1997: 81].

Talk show-ul utilizează „un melanj de genuri (interviuri, varietăți, muzică, reportaje, anchete) pentru a dezamorsa tensiunea dramatică și a distra atât publicul din sală, cât și telespectatorii” (t.n.) [Charadeau & Ghiglione 1997: 80].

Pe de altă parte, *dezbaterea televizată* este „o formă de interacțiune verbală organizată cu scopul de a scoate în evidență *adevărul*, oricare ar fi configurația sa, în legătură cu o temă problematizată, implicând un dispozitiv televizual”. Dezbaterea televizată corespunde „*punerii în scenă* a cuvântului menit să «descopere adevărul»” (t.n.) [Charadeau & Ghiglione 1997: 81].

În cadrul discursului mediatic, se evidențiază *dezbaterea televizată*, un așa-numit „gen televizual” [Charadeau & Ghiglione 1997], care ar trebui analizată, în opinia lui Noël Nel [Nel 1990: 17], din două perspective, și anume, *perspectiva conversațională* și *perspectiva televizuală*.

Astfel, avându-se în vedere prima perspectivă, dezbaterea televizată este o structură ierarhizată de schimburi verbale, fiind guvernată de reguli instituționale și de ritualuri. Dezbaterea televizată este, în același timp, tributară unui context conținând elemente fixe legate de locul în care se desfășoară dezbaterea, elemente conjuncturale legate de participanții la dezbaterea televizată [Nel 1990: 17]. Dezbaterea televizată este „o situație televizată care plasează oratorii față în față, sub ochii telespectatorilor”, locutorii vorbind „adresându-se, în același timp, persoanelor de față și publicului” (t.n.) [Nel 1990: 17].

În ceea ce privește perspectiva televizuală, dezbaterea televizată este „o emisiune sau un fragment de emisiune, animată de obiectivul informației și traversată de dimensiunea polemico-contractuală a comunicării”. În privința sistemului de reprezentare, emisiunea de acest tip „propune un regim de vizibilitate care se caracterizează prin obiectivitate, dar care nu exclude spectacularul”, contractul său de credibilitate susținându-se pe „o etică a emisiunii în direct și a adevărului care nu refuză nici dramaturgia emoției, nici performanța actorului, nici activitatea instanței de punere în scenă” (t.n.) [Nel 1990: 25] – [Hoarță Cărăușu 2011: 66-67].

Reținem dintre **punctele de contact** ale acestor două „genuri” de discurs televizual faptul că atât talk show-ul, cât și dezbaterea televizată reprezintă *forme de interacțiune verbală*, dar și faptul că, în ambele tipuri de emisiuni TV, *locutorii se adresează*, în același timp, *persoanelor de față* și *publicului* prezent în studio, dar și *telespectatorilor*, sub responsabilitatea unui *moderator*. Avându-se în vedere distincția dintre *interacțiunea directă* (înregistrare a unei conversații față-în-față) și *interacțiunea mediată* (înregistrare prin intermediul unui mijloc de comunicare: TV, radio, telefon), ambele tipuri de emisiuni TV includ interacțiune *mediată*, dar și interacțiune *controlată* sau „convorbire *dirijată*” [Turculeț 2002: 63] de către un moderator.

Între **particularitățile care diferențiază** emisiunile TV de tip talk show și dezbateri televizată evidențiate, în cadrul literaturii de specialitate, menționăm faptul că, pe de o parte, talk show-ul presupune *discuții fără profunzime*, utilizând un *melanj de genuri*, pentru a distra publicul din sală și telespectatorii, în timp ce, pe de altă parte, dezbateri televizată este interacțiunea verbală care are ca scop *scoaterea în evidență a adevărului*, în legătură cu o temă problematizată. Vom urmări cum anume punctele de contact și particularități distinctive ale acestor două tipuri de discurs televizual influențează utilizarea mărcilor de contact în cadrul lor.

3. Mărcile pragmatice de contact în discursul televizual cu specific cultural, de tip talk show și dezbateri televizată

Pentru a exista schimbul comunicativ, protagoniștii comunicării, locutorul și interlocutorul, trebuie să fie „angajați” în schimbul comunicativ și să producă „semne” ale acestui angajament mutual, recurgând la diverse „procedee de validare interlocutivă” (t.n.) [Kerbrat Orecchioni 1996: 4]. Locutorul trebuie să semnaleze faptul că vorbește *cuiva* prin orientarea corpului, direcția privirii sau „producerea” unor formule de adresare sau a unor mărci de captare a atenției, pentru a se asigura că este ascultat de către interlocutor [Kerbrat Orecchioni 1996: 4]. Și interlocutorul trebuie să emită anumite semnale care să-i confirme locutorului faptul că este bine „activat” la circuitul comunicativ [Kerbrat Orecchioni, 1996: 4]. Sintagma „sincronizare interacțională” (t.n.) apare la Catherine Kerbrat Orecchioni, prin aceasta lingvista înțelegând „ansamblul mecanismelor de „influență reciprocă” pe care o exercită interacțanții, mecanisme de acomodare care intervin la toate nivelurile funcționării interacțiunii comunicative” (t.n.) [Kerbrat Orecchioni 1996: 5]. Catherine Kerbrat Orecchioni conchide că „ansamblul materialului discursiv produs în timpul interacțiunii poate face obiectul *negocierii* (câteodată explicită, de cele mai multe ori, implicită) între actanții comunicării lingvistice” și că, în interacțiunea față în față, „discursul este, în totalitate, „coprodus”, este fructul unei „munci de colaborare” (t.n.) [Kerbrat Orecchioni 1996: 6]. Cu alte cuvinte, „dinamica procesului interactiv este o consecință a caracterului reversibil al rolurilor de E și R (a biunivocității relației dintre partenerii dialogului)” [Techtmeier 2002: 108]. De asemenea, Bärbel Techtmeier este de părere că „interacțiunea dialogală poate funcționa în ciuda dinamismului ei în primul rând datorită faptului că interlocutorii presupun reciproc respectarea principiului cooperativ și a maximelor conversaționale” [Techtmeier 2002: 109]. Cooperarea între locutor și interlocutor „lasă urme în discurs”: „un întreg repertoriu de mărci fatice, reprezentând dovezi ale atenției pe care interlocutorii și-o acordă unul altuia pe durata interacțiunii” [Merlan 2002: 97].

În privința *mărcilor pragmatice de contact* care sunt utilizate în cele patru emisiuni încadrate în discursul televizual și incluse în corpul studiului de față, observăm că pot fi identificate atât *mărci pragmatice ale locutorului*, cât și *mărci pragmatice ale interlocutorului*.

3.1.a. Mărci pragmatice de contact ale locutorului

3.1.a.1. Mărci pragmatice de contact ale locutorului în talk show

Locutorul utilizează, în general, în interacțiunea comunicativă, trei tipuri de mărci pragmatice de contact **a)** „pentru a stabili comunicarea”; **b)** „pentru a controla ceea ce se petrece la polul receptării” și **c)** „pentru a întreține dialogul prin forme de feedback” [Merlan 2002: 97]. Aceleași trei tipuri de mărci pragmatice de contact sunt amintite și în *Gramatica limbii române*, Editura Academiei, ediția nouă: „locutorul dispune de mijloace lingvistice diverse (elemente fatică) pentru a declanșa comunicarea, pentru a controla ceea ce se petrece la polul receptării sau pentru a întreține dialogul prin forme de feedback” [GALR 2005 II: 835].

3.1.a.1.a **Pentru stabilirea/restabilirea contactului**, locutorul utilizează mărci pragmatice de contact de tipul „formulelor clișeizate sau al întrebărilor stereotipe cu funcție fatică: formule de salut (*bună ziua! bună seara!* etc.); mijloace lingvistice orientate îndeosebi spre reglarea contactului (*ce plăcere!, ce mai faceți?, încântat să vă revăd!* etc.); formulele *captatio benevolentiae*, de cerere de permisiune, vizând obținerea implicării în activitatea interlocutivă a unui alocutor (*(îmi) permiteți?, se poate? se poate să vă rețin?, mă scuzați că vă deranjez, îmi cer scuze că vă deranjez*)” [GALR 2005 II: 834]:

(1) CȘ: *salutare. salutare la toată lumea* ↑ bine v-am regăsit la garantat sută la sută. vă invit din nou ↑ la o călătorie prin povești frumoase despre oameni ↑ ++ cărți ↑ ++ filme ↑ ++ muzici ↑ ++ și spectacole. +++ și ca să n-o mai lungesc ↑ + vă propun să vedeți ↑ + ce vă oferim azi ↑ + la garantat sută la sută. [CLRVAN 2013: 244].

(2) CȘ: DOAMNELOR ȘI DOMNILOR ↑ ++ să le spunem bun venit la garantat sută la sută ↑ ++ domnilor gigi căciuleanu și răzvan penescu. (aplauze) (fundal sonor muzical) da. *bună seara* ↑

GC: *bună seara.*

CȘ: *mulțumesc frumos pentru c-ați acceptat invitația noastră.* ↑ [CLRVAN, 2013: 244].

De asemenea, pentru stabilirea/restabilirea contactului comunicativ, locutorul „poate recurge la mijloace verbale apropiate de manifestările emoționale, cum sunt interjecțiile (*ei!, hei!, măi!* etc.), la vocativele nominale și pronominale cu variante mai mult sau mai puțin familiare și afective (*băieți!, hei tu!, puiule!*), la verbe, urmate eventual de un vocativ (*auzi?, auziți, domnu?*) [Merlan 2002: 97]. Carla Bazzanella numește tipul de mărci de contact în discuție *mărci pragmatice cu funcție fatică*, care sunt „semnale discursive, care subliniază aspectul fatic al „coeziunii sociale” a comunicării, funcționând ca instrumente de creare, consolidare sau evidențiere a apartenenței unui anumit individ la un grup social” (t.n.). În acest mod de utilizare intră *vocativele parantetice* și *alocutivele* [Bazzanella 1995: 233]:

(3) CȘ: *hai să-ți povestesc ceva de la lansare.*

RP: *ă* ↑ + filmele și teatrele. [CLRVAN 2013: 244].

(4) CȘ: da. + e foarte adevărat. e un film cu totul și cu totul remarcabil. + e ↑ + da. sînt foarte curios la cine-o să ajungă ↑ + filmul ăsta ↑ + *răzvan* ↑
GC: s-ajungă la toți. [CLRVAN 2013: 245].

(5) CȘ: bun. + și-avem acolo va să zică ↑ let zepelin trei ↑ și-o carte. + le dăm împreună. + la același ↑
RP: da.
CȘ: bun. +++ trebuie să aflu neapărat ↓ + pe cuvânt că nu știu ↑ + cum v-ați cunoscut? ++ de unde ↑ + de unde și ce legături vă leagă. cum v-ați cunoscut *gigi*? [CLRVAN 2013: 245].

(6) CȘ: (râde) +++ *gigi* ai lansat o carte. ă ↑ ++ cartea asta este chiar aici ↓ + la noi ↓ + pe masă.
GC: aș da-o și pe asta. + că tot e-aiace nu? + dacă el a venit cu DOUĂ ↑ + să vin și eu cu două. + că mă fac de răs. +++ [CLRVAN 2013: 245].

(7) CȘ: *doamnelor și domnilor* ↓
GC: încerc. ++ să mă scol de pe scaun. (aplauze) +++ înainte să încep ↑
CȘ: te rog. [CLRVAN 2013: 247].

3.1.a.1.b. **Pentru a atrage atenția interlocutorului**, locutorul utilizează mărci pragmatice de contact de tipul verbelor de percepție (*a auzi, a vedea, a asculta (ascultă aici!, auzi aici!, stai să vezi!, vezi tu! etc.)* sau de tipul verbelor și locuțiunilor verbale epistemice ca *a ști, a imagina, a-și da seama (după cum știi, nu știu dacă știi, imaginează-ți!, vă dați seama etc.)* [GALR 2005 II: 835]. Carla Bazzanella numește acest tip de mărci de contact „mărci pragmatice de *solicitare a atenției?*”, având formă de imperativ (persoana a doua, singular sau plural), fiind utilizate „pentru reactualizarea sau menținerea atenției, mai ales în cazul conversațiilor telefonice” (t.n.). Este cazul unor mărci pragmatice de tipul: *ascultă!, ascultă puțin!* (forma cu *puțin*, tipică registrului informațional, subliniază solidaritatea între interlocutori), *spune-mi!, spuneți-mi!, privește!, priviți!, vezi! vedeți!* etc.) [Bazzanella 1995: 232]:

(8) GC: și mi-a propus acumă să mă susțină pentru alt spectacol. ++ chiar acumă ↑ + în culise ↑ + deci *vă dați seama*.
CȘ: (râde) +++ *gigi* ai lansat o carte. ă ↑ ++ cartea asta este chiar aici ↓ + la noi ↓ + pe masă. [CLRVAN 2013: 246].

(9) GC: de fotbal. ++ și eu i-am zis dar eu nu știu nimic despre fotbal ↑ ++ dar ↑ + adevărul este c-am făcut la un moment dat un film ↑ unde se dansa ↑ ++ dansul meu ↑ ++ a fost ă ↑ ++ așa ↑ ++ a fost î ↑ ++ aproape aspirat de către niște sportivi care făceau fotbal. ++ și-atuncea am zis <Î da> de ce nu? dar n-am scris despre fotbal ↓ + *îți dai seama*.
CȘ: (râde) [CLRVAN 2013: 246].

3.1.a.1.c. **Pentru menținerea sau stimularea contactului, deci pentru a controla ce se întâmplă la polul receptării și pentru întreținerea dialogului prin forme de feedback**, locutorul folosește următoarele tipuri de mărci de contact: verbe de tipul: *auzi? știi? pricepi? înțelege?* [Merlan 2002: 98]; unele adverbe de

afirmație sau de negație întrebuițate interogativ (*da?*, *nu?*), combinate, uneori, cu verbe și expresii verbale (*nu-i așa?*, *nu-i adevărat?*, *știi*, *nu?*, *pricepi*, *nu?*) [Merlan 2002: 98; GALR 2005 II: 835]. Pentru mărcile de contact în discuție, Carla Bazzanella utilizează două sintagme: *mărci pragmatice de control al receptării*, care „servesc vorbitorului la verificarea receptării corecte a enunțului de către interlocutor, mai ales în situații în care lipsește suportul schimbului de replici față în față (de exemplu, la telefon sau la radio)” (t.n.), de tipul: *da? ai înțeles? ați înțeles?* etc. și *mărci pragmatice de solicitare a acordului și (sau) confirmării*, care cuprind semnale discursive de tipul: *nu?*; *adevărat?*; *nu-i adevărat?*; *nu-i așa?* etc., cerând acordul sau confirmarea interlocutorului [Bazzanella 1995: 235]:

(10) GC: chiar că nu mai știu cum ne-am cunoscut. ++ cred c-am început deodată ↑ +++ deodat-am început ↑ + el m-a rugat să trec de partea cealalt-a oglinzii ↑ + și să scriu. ++ adică eu i-am spus la un moment dat ↑ + nu știu. când ↑ + cum ↑ +++ c-am niște cufere întregi cu ↑ + cu ↑ + desene ↑ + cu ↑ + chestii scrise cu dansuri notate într-un fel mai poetic așa ↑ + și el mi-a zis hai să le publicăm într-un fel. + *nu?* + cam așa a fost. ++

RP: cred că de fapt prima dat-a fost o ↑ + aveam o rubrică care se chema întâlniri de dragoste. ++ și l-am rugat pe gigi să scrie despre întâlnirea lui cu ↑ +++ doamna papa. [CLRVAN 2013: 245].

(11) GC: cu măiastra *nu?*

RP: da da da.

GC: minunat. ++ mersi. [CLRVAN 2013: 246].

(12) GC: așa da-o și pe asta. + că tot e-aicea *nu?* + dacă el a venit cu DOUĂ ↑ + să vin și eu cu două. + că mă fac de răs. +++

CȘ: (râde) [CLRVAN 2013: 246].

(13) RP: de spectacol.

GC: așa. ++ dansu' e viață. ++ *nu?* + atunci de partea ↑ ++ existențială. și ↑ ++ puteți citi și pe liternet ↑ + deschideți liternet nu ca să mă citiți pe mine. ++ ca să citiți toate ↑ ++ mm↑ toate minunățiile pe care le publică răzvan ↑ +++ stând noaptea și lucrând foarte greu ↑ + ca să scoată acest liternet. + ca noi toți. + adică tot ce se face bine se face noaptea și greu. [CLRVAN 2013: 247].

3.1.a.2. Mărci pragmatice de contact ale locutorului în dezbateră televizată

3.1.a.2.a. **Pentru stabilirea/restabilirea contactului**, locutorul utilizează aceleași tipuri de mărci pragmatice de contact ca cele utilizate în interacțiunea verbală din cadrul talk show-ului (vezi *supra* 3.1.a.1.a): formule clișeizate sau întrebări stereotipe cu funcție fatică, formule de salut (*bună ziua!*, *bună seara!* etc.); mijloace lingvistice orientate spre reglarea contactului (*ce plăcere!*, *ce mai faceți?*, *încântat să vă revăd!* etc.) [GALR 2005 II: 834]:

(14) MC: ++ anii au trecut ↑ ++ și probabil ↑ + c-așa a fost să fie ca ACUM ↓ ++ în acest moment ↑ + să fie și gigi căciuleanu cu noi împreună ↑ ++ ca să refacem în această cutie magică↑ ++ gândul ↑ + pentru care această emisiune se numește NOCTURNE. +++

mă bucur foarte mult că ↑ +++ *ÎN SFĂRȘIT* ↑ ++ *în sfârșit* ↑ *ă* ↑ +++ *refacem ceva din ceea ce spuneam mai devreme.* +++ *ă* ↑ ++ *vă mulțumesc c-ați acceptat invitația noastră* ↑ ++ și ↑ ++ *ă* ↑ ++ mărturisesc că ↑ +++ această întâlnire nu este deloc lipsită de emoție ↑ ++ pentru c-așa cum vă spuneam ↑ +++ v-aștept de mult. [CLRVAN 2013: 241].

(15) CCB: ++ că nu știu de ce a acceptat să vină în emisiunea noastră ↑ ++ domnu' gigi căciuleanu ↑ + *mulțumesc* <Î TARE> *mult* ↑ ++ *pântru prezența-n emisiune* ↑ +++ *sunt foarte onorat să vă cunosc* ↑ +++ mai ales că ↑ ++ dar și în același timp intimidat ↑ ++ pentru că v-am văzut făcând repetiții. și ↑ ++ sunteți acel profesor ↑

GC: sunt [rău. [vezi Anexa 1].

De asemenea, pentru stabilirea/restabilirea contactului comunicativ, locutorul poate utiliza și alte tipuri de mărci de contact, mărci identificate și în cadrul talk show-ului analizat (vezi *supra* 3.1.a.1.a): interjecții (*ei!*, *hei!*, *măi!* etc.), vocative nominale și pronominale cu variante mai mult sau mai puțin familiare și afective (*băieți!*, *hei tu!*, *puinle!*), verbe, urmate eventual de un vocativ (*auzi?*, *auziți, domnu?*) [Merlan 2002: 97]:

(16) GC: da.da.da. + da.

CCB: loc de unde vă trageți.

GC: basarabia. + *hai* să spunem lucrurilor cum sunt. ++ de unde mă <Î TRAG> fără să știu foarte bine. [vezi Anexa 1].

(17) AȘ: *domnule gigi căciuleanu* ↑ + + am avut șansa ↑ ca în ultimele săptămâni ↑ + să văd cum se construiește ↑ + spectacolul imagine all the people ↑ + + și simt că aici în ↑ ++ sala mare a teatrului vasile alecsandri din iași ↑ + <Î PARCĂ> fiecare atom ↑ + *ă* ↑ + respiră emoția dumneavoastră ↑ + energia dumneavoastră ↑ + forța dumneavoastră ↑ dar și vulnerabilitatea dumneavoastră.

GC: și trăsneala. [vezi Anexa 2].

Într-una dintre dezbaterile televizate analizate, pentru stabilirea/restabilirea contactului comunicativ, locutorul utilizează anumite *mărci ale adresării*, dar nu către interlocutor, ci *către telespectatori* (marcă pentru stabilirea contactului). Prezentarea lui Gigi Căciuleanu făcută de către Marina Constantinescu conține *mărci ale adresării către telespectatori*, încadrate în clasa *mărcilor pragmatice de contact ale locutorului*, pentru stabilirea/restabilirea contactului lingvistic, în cadrul dezbaterii televizate transcrise și analizate:

(18) MC: ↑ am avut șansa ca-n studioul ↓ + nocturnelor ↑ + să-i *avem* ↓ + fie pe miriam răducanu ↑ + fie pe johnny răducanu. [CLRVAN 2013: 241].

(19) MC: și NOCTURNELE *noastre* aveau nevoie de gigi căciuleanu. ++ de mintea lui ↓ ++ atât de vie și de deschisă. [CLRVAN 2013: 241].

3.1.1.2.b. **Pentru a atrage atenția interlocutorului**, locutorul utilizează, întocmai ca în cadrul talk show-ului propus spre analiză (vezi *supra* 3.1.a.1.b.), mărci pragmatice de contact de tipul verbelor de percepție *a auzi*, *a vedea*, *a asculta* (*ascultă*

aici!, auzi aici!, stai să vezi!, vezi tu! etc.) sau de tipul verbelor și locuțiunilor verbale epistemice ca *a ști, a imagina, a-și da seama (după cum știi, nu știu dacă știi, imaginează-ți!, vă dați seama etc.)* [GALR 2005 II: 835]. Tot **pentru a atrage atenția interlocutorului**, locutorul utilizează *mărci pragmatice de contact ale confirmării propriilor spuse* (marca pragmatică de contact *da*) și *mărci de contact ale dezașcordului exprimat cu referire la ideile conținute în propriul discurs al locutorului* (marca pragmatică de contact *nu*):

(20) CCB: pentru că emisiunea se numește brandu' lu' chinezu ↑ ++ î ↑ ++ brandu' dumneavoastră ↑ + are particula <Î GIGI>. +++ sună destul de ciudat ↑ + totuși. + adică ↑ + vorbim de <Î DITAI> monstru' ↑ + în zona de ↑ + premiu ↑ ++ *da* ↑ ++ în artă ↑ +++ și vă numiți gigi. explicați [de unde ↑ + [vezi Anexa 1].

(21) GC: și trăsneala.
AȘ: (râde).

GC: *da*. + + un artist care nu-i trăsnet nu e artist. + cred eu. sîntem cu toții loviți de fulger ↑ și duși cu pluta. + + + dacă ↓ + vrem să ↑ + realizăm ceva ↑ + trebuie să ne cultivăm ambele. + și forța și vulnerabilitatea ↑ + + și nebunia ↑ + și calculul până la urmă. [vezi Anexa 2].

(22) GC: și bunica ne citea tot felul de povești din biblie ↑ + + + din ↑ + + științifico-fantastice ↑ + + îi plăceau acele lucruri deci ↑ + + + pe undeva ↑ + + pe noi copiii ne-a ↑ + + ne-a ↑ + + + ne-a fost un fel de televizor ↑ + + + nu exista televizor pe vremea aia. + + + deci seara ↑ + + + dumneaei ne citea ↑ + + și ne citea și ne vorbea [xxx] ne povestea istorii. ↑ + + era aproape ↑ + + nu știu cum să spun. + + + erau aproape ca niște istorii de aventuri. + + + [*da*].

AȘ: în] ce limbă ați visat mai întâi? + + în română sau în rusă? [vezi Anexa 2].

(23) GC: bunica-mi spunea goga. ++ ceea ce nu-i mai frumos ↑ ++ tot atât de micuț e ↑ ++ deci ↑ +++ problema este că după aia vine și căciuleanu. + care-i foarte lung ↑ +++ care ↑ + cu care-și fracturează limba ↑ ++ toată lumea ↑ ++ francezii mai ales ↑ + care nu reușesc să-l spună ca lumea. ++ *da*. + și-atunci îmi spun gigi. + ce face gigi? ++ dans? + *nu*. ++ face du jiji. ++ așa-i spun ei. [vezi Anexa 1].

3.1.1.2.c. **Pentru menținerea și stimularea contactului, deci pentru a controla ce se întâmplă la polul receptării și pentru întreținerea dialogului sub formă de feedback**, locutorul folosește aceleași tipuri de mărci de contact ca cele utilizate în cadrul talk show-ului analizat (vezi *supra*, 3.1.a.1.c.): verbe de tipul: *auzi? știi? pricepi? înțelegi?* [Merlan 2002: 98]; unele adverbe de afirmație sau de negație întrebunțate interogativ (*da?, nu?*), combinate, uneori, cu verbe și expresii verbale (*nu-i așa?, nu-i adevărat?, știi, nu?, pricepi, nu?*) [Merlan 2002: 98; GALR 2005 II: 835]:

(24) GC: sunt [rău].
CCB: extrem] de simpatic dar foarte rău ↑ + *da?* [vezi Anexa 1].

(25) AȘ: sîntem aici la iași ↑ + + nu departe de chișinău ↑ + + + nu departe de mășcăuți ↑ + + *nu?* + + + ă ↑ + + + locul de unde se trage bunicul dumneavoastră ↑ + + + bunica fiind o rusoaică din sankt petersburg din câte știu.

GC: bunica s-a născut la sankt petersburg ↑ + + l-a cunoscut pe bunicul ↑ + + la varșovia ↑ + pentru că ↑ + + + ă ↑ + + + armatele țarului erau mereu peste tot atunci. [vezi Anexa 2].

3.1. b. Mărci pragmatice de contact ale interlocutorului

3.1. b.1. Mărci pragmatice de contact ale interlocutorului în talk show

Mărcile pragmatice de contact ale interlocutorului „sunt elementele discursive prin intermediul cărora interlocutorul contribuie la coordonarea rolurilor interactive, manifestându-și, astfel, propria atenție la procesul conversațional” (t.n.) [Mara 1986: 183]. Carla Bazzanella consideră că „pentru a participa la actul conversațional, interlocutorul ia parte, activ, la construirea mesajului prin intermediul mărcilor pragmatice (sau, eventual, utilizând semnale nonverbale), mărci și semnale, care pot fi considerate „coparticipative” (t.n.) [Bazzanella 1995: 235].

În literatura de specialitate, există o clasificare a mărcilor interlocutorului, „după funcția pe care o au în procesul interactiv”, [Merlan 2002: 99] în: a) *mărci-stimul*, b) *mărci de verificare a calității receptării* și c) *mărci ale eșuării receptării* [Merlan 2002: 99; GALR 2005 II: 836]. **Mărcile-stimul** încadrează unități comunicativ-lingvistice care exprimă adevăzirea, confirmarea, uimirea, curiozitatea, atenția, dezacordul etc. interlocutorului (vezi *infra* 3.1.b.1.a.). Între **mărcile de verificare a calității receptării**, cercetătorii în domeniul analizei conversației încadrează întrebările de confirmare (*adevărat?*, *chiar?*), care constau în reluarea intervenției locutorului precedent, urmată de un adverb de afirmație sau de negație (*da?*, *nu?*) [Merlan 2002: 100; GALR 2005 II: 836]. Mărcile de verificare a calității receptării lipsesc, atât în cadrul talk show-ului analizat, cât și în cadrul dezbaterilor televizate propuse spre analiză. Între **mărcile eșuării receptării**, sunt amintite, în literatura de specialitate, interjecții, adverbe sau propoziții scurte întrebunțate interogativ (*cum?*, *poftim?*, *ce-ai spus?*), urmate uneori de o propoziție imperativă, prin care se solicită repetarea intervenției sau de o propoziție justificativă (*nu am înțeles, n-am auzit*) [Merlan 2002: 100; GALR 2005 II: 836]. Carla Bazzanella numește acest tip de mărci de contact ale interlocutorului *mărci pragmatice de solicitare a unei explicații*. „când interlocutorul nu a receptat exact sau nu a înțeles conținutul propozițional al enunțului comunicațional transmis de către vorbitor, poate cere o explicație, în unele cazuri, întrerupându-l pe vorbitor, transmițând semnale discursive de tipul: *adică?*; *de exemplu?*; *cum?*, *ce?*” (t.n.) [Bazzanella 1995: 236]. Mărcile eșuării receptării nu apar nici în talk show-ul propus spre analiză, nici în dezbaterile televizate analizate.

3.1.b.1.a. **Mărcile-stimul** includ unități lingvistice (adverbe, interjecții, sintagme și propoziții exclamative sau interogativ-exclamative), care exprimă *adevăzirea*, de tipul *de acord*, *sigur*, *evident*, *păi da!*, *nu-ncape îndoială*, *cred și eu!*, *vezi bine!* etc. [Merlan 2002: 99; GALR 2005 II: 836]. *Acordul* a fost considerat de către Sorin Stati [Stati 1990: 65] un tip de *rol argumentativ*. El este „un rol argumentativ pasiv, defensiv, un rol dialogic prin excelență”, care constă în „acceptarea unei teze, a unei concluzii a partenerului, prin împărtășirea presuposițiilor enunțării”, acordul fiind „o reacție cooperativă, congruentă la o aserțiune, o invitație etc.” [Năstase 2003:

217] Acordul ca rol argumentativ este „un concept relațional stabilit între replica-stimul și reacția declanșată de aceasta” [Năstase 2003: 217]. Acest rol argumentativ consistă în acceptarea unei teze, unei concluzii a partenerului, și, de aceea, el presupune dialogul. Se aprobă, se împărtășește opinia alocutorului, cu alte cuvinte, se consideră că ceea ce afirmă alocutorul este adevărat [Năstase 2003: 217]. În ceea ce privește ocurența *mărcilor pragmatice de contact ale acordului*, un tip de **marcă pragmatică-stimul a interlocutorului**, observăm că asentimentul este marcat, în talk show-ul pe care îl analizăm, prin intermediul *mărcilor pragmatice de contact ale acordului* de tipul *da; exact; da. exact* etc.:

(26) CȘ: bun. + și-avem acolo ca să zică ↑ let zepelin trei ↑ și-o carte. + le dăm împreună. + la același ↑

RP: *da.*

CȘ: bun. +++ trebuie să aflu neapărat ↓ + pe cuvânt că nu știu ↑ + cum v-ați cunoscut? ++ de unde ↑ + de unde și ce legături vă leagă. cum v-ați cunoscut gigi? [CLRVAN p. 247].

(27) RP: cred că de fapt prima dat-a fost o ↑ + aveam o rubrică care se chema întâlniri de dragoste. ++ și l-am rugat pe gigi să scrie despre întâlnirea lui cu ↑ +++ doamna papa.

GC: *exact.* [CLRVAN 2013: 247].

(28) GC: nu. + voiam să spun că un lucru care m-a ↑ ++ î ↑ ++ m-a chiar m-a zdruncinat ↑ ++ a fost că răzvan mi-a cerut să ↑ ++ să comentez ↑ + campionatul european de fotbal ↑

CȘ: *da. exact.* [CLRVAN 2013: 248].

Sorin Stati [Stati 2002: 54 și 72] distinge *acordul* de *confirmare*, aceasta din urmă fiind „o reacție la o cerere explicită de confirmare formulată de partener” [Năstase 2003: 219]. *Da*, ca marcă a confirmării, apare într-un schimb de replici între cei doi invitați ai talk show-ului moderat de către Cătălin Ștefănescu, Gigi Căciuleanu și Răzvan Penescu. Gigi Căciuleanu încadrează, în discursul său, și o marcă de contact a locutorului pentru menținerea sau stimularea contactului, deci pentru întreținerea dialogului prin forme de feedback, și anume, *marcă pragmatică de contact a locutorului de solicitare a acordului și/sau confirmării nu?*, care primește, din partea interlocutorului, Răzvan Penescu, o marcă pragmatică-stimul de contact a *confirmării*, concretizată în adverbul *da* repetat:

(29) RP: cum ↑ ++

GC: cu măiastra nu?

RP: *da da da.* [CLRVAN 2013: 247-248].

Mărcile-stimul ale interlocutorului mai cuprind și diferite „semnale” ale uimirii (*da?! nu mai spune?! i-auzi!, măi să fie!*), ale curiozității (*și?, și,și?, așa,așa?, ei,ei?*) și ale dezacordului (*aș!, da(r) cum!, nici vorbă!, ei da!, ei!*) [Merlan 2002: 99; GALR 2005 II: 836]. Între mărcile-stimul ale interlocutorului, sunt încadrate, în literatura de

specialitate, și așa-numitele *mărci pragmatice de receptare și achiziționare a informației* [Bazzanella 1995: 236]: „în cursul conversației, sunt frecvente mărci pragmatice care semnalează receptarea și achiziționarea de informații, de tipul: *da, am înțeles, ooh* (care indică receptarea însoțită de stupoare)” (t.n.) [Bazzanella 1995: 236].

În termenul generic *dezacord* pot fi înscrise „multiplele forme în care se concretizează divergențele ocurente în comunicarea orală”, realitatea lingvistică pe care o acoperă acest termen suportând „diferențieri graduale” și incluzând „diferite forme de expresie și strategii comunicative și interpretative: corectare, autocorectare, contestare, contrazicere, contracarare, dezacord parțial, total, direct, indirect, conflict etc.” [Popescu 2003: 229]. În literatura de specialitate, s-a recurs și la o taxonomie a dezacordului în comunicarea orală. Astfel, Mihaela Popescu [Popescu 2003: 228] este de părere că „pe axa actanțială, dezacordul își desfășoară potențialul în trei direcții: *dezacordul locutorului cu sine, dezacordul cu interlocutorul și dezacordul cu un terț nonprezent sau nonactiv din punctul de vedere al interacțiunii verbale*”.

În ceea ce privește *mărcile-stimul ale dezacordului*, ce se înscriu în cadrul aceluiași **mărci pragmatice de contact ale interlocutorului**, în talk show-ul propus spre analiză, funcționează, ca marcă a dezacordului, adverbul de negație *nu*:

(30) CȘ: +++ este criticu' cutare ↑ + e revista cutare ↑ + este gruparea cutare ↑ + cine e ăsta care vine și ne explică cum e cu literatura. ai avut probleme din astea de legitimitate?

RP: *nu*. pentru că tot timpul am făcut ↑ + lucrurile pe care eu le-am considerat bine. [CLRVAN 2013: 250].

(31) GC: (râde) am mișcat o etajeră ↑ ++ și mă doare mâna.

CȘ: exact. ++ ă ↑ și am reumatism. ++ gigi ↑ + când se-ntâmplă momente din astea ↑ + dezarmezi?

GC: *nu*. ++ i-am spus că ↑ ++ dimpotrivă. ++ dansul nu-i o terapie ↑ + și că ↑ +++ cred că nu există nici o zi din viața mea în care nu m-a durut nu numai un lucru. [CLRVAN 2013: 251].

b) **Mărci de contact polifuncționale ale interlocutorului în talk show**

Folosind mărci care indică momentul intervenției, interlocutorul poate indica dacă vrea să evite sau să preia rolul vorbitorului.

Există mai multe moduri în care interlocutorul poate să-i arate locutorului că vrea să vorbească. Carla Bazzanella [Bazzanella 1995: 232] numește acest tip de semnale *mărci pragmatice care servesc la preluarea replicii (mărci ale schimbării rolului conversațional)*, considerând că acestea „ajută la stabilirea contactului lingvistic și la preluarea cuvântului” [Bazzanella 1995: 232], fiind încadrate, în același timp, în clasa *mărcilor pragmatice de contact ale interlocutorului (mărci-stimul: mărcile pragmatice ale atenției în cursul actului conversațional – tip de marcă pragmatică-stimul a interlocutorului)*. Cu alte cuvinte, există un tip de mărci de contact care pot cumula două funcții pragmatice: cea de **contact (mărci-stimul)** și cea de **schimbare a rolului conversațional**, chiar dacă, în literatura de specialitate este făcută o distincție clară între mărcile contactului („Kontaktsignale”) și mărcile schimbării rolului

conversațional („Turn-taking Signale”) [Koch & Österreicher 2011: 69]. Numindu-le „mărci ale rândului la cuvânt”, Aurelia Merlan distinge, în cadrul clasei mărcilor de schimbare a rolului conversațional, **trei** subclase: 1. *mărci de solicitare a rolului de locutor*; 2. *mărci de alocare/transfer al rolului de locutor* și 3. *mărci de apărare a rolului de locutor* [Merlan 2002: 100]. Referitor la „Turn-taking Signale” [Koch & Österreicher 2011: 69], se consideră că, pentru a vorbi pe rând într-o conversație, „este necesar ca vorbitorul și ascultătorul să își poată indica unul altuia dacă vor sau nu cuvântul”, vorbitul pe rând fiind organizat „printr-un set de semnale convenționale pe care oamenii le emit în timp ce vorbesc și ascultă” [Collett 2005: 89]. Din acest motiv, „orice conversație funcționează pe două niveluri – un dialog „oficial”, în care se schimbă idei și opinii, și un dialog „neoficial”, în care se schimbă semnale despre momentul intervenției și se exprimă gradul de hotărâre în a continua conversația” [Collett 2005: 89].

Se afirmă, în repetate rânduri, în literatura de specialitate, că mărcile pragmatice pot dezvolta o așa-numită *polifuncționalitate*, adică pot cumula, în discurs, două sau mai multe funcții discursive: „Wie immer wieder deutlich geworden ist, weisen viele Gesprächswörter – und einige äquivalente Ausdrucksmittel – eine beachtliche Polyfunktionalität auf”³ [Koch & Österreicher 2011: 69]. Este, în acest sens, oferit exemplul fr. *hein*, care poate cumula în discurs, funcția pragmatică de structurare a discursului („Gliederung”), funcția pragmatică de schimbare a rolului conversațional („Turn-taking”) și funcția pragmatică de contact („Kontakt”)⁴ [Koch & Österreicher 2011: 69]. Despre un așa-numit „polifuncționalism al expresiei” se vorbește și în ediția nouă a *Gramaticii limbii române*, Editura Academiei, fiind oferite exemple de tipul interjecției *păi* „ca marcă a inițierii unei intervenții, marcă a ezitării, marcă modalizatoare”, de tipul interjecției *poftim* „ca marcă de inițiere a intervenției, marcă a comuniunii fatice, marcă a transferului rolului de locutor, marcă cu rol modalizator” sau de tipul conjuncției *decî* „ca marcă a inițierii, a menținerii sau a încheierii unui dialog, marcă de solicitare a rolului de locutor, marcă a ezitării, marcă a corectării/rectificării etc.” [GALR 2005 II: 833-834].

În calitate de *mărci pragmatice de contact ale interlocutorului*, **mărci-stimul**: *mărcile pragmatice ale atenției în cursul actului conversațional (tip de marcă pragmatică-stimul a interlocutorului)*, dar, în același timp, funcționând și ca *semnale care servesc la preluarea replicii* sau *mărci ale schimbării rolului conversațional*, ajutând la preluarea cuvântului de către interlocutor, sunt utilizate, în talk show-ul analizat, mărci pragmatice de tipul : *iar, și, vreau să spun* etc.:

(32) GC: de altfel am venit prin ↑ ++ aproape prin emisiunea voastră ↑ ++ silvia gheață m-a ↑ + invitat la ↑ + acest spectacol la teatrul național ↑ de foarte multă lume m-a redescoperit ↑ și chiar m-a descoperit. și ↑ ++ eu am descoperit foarte multă lume.

CȘ: *iar* răzvan e pentru prima dată la noi ↑ dar ↓ + într-o formă sau alta ↑ + vă leagă dansul foarte tare pentru că ↑ +++ nu știu. + într-un fel și prin garantat sută la sută ↑

³ „Așa cum a devenit clar, din nou și din nou, multe mărci pragmatice - și unele mijloace de expresie echivalente – afișează o polifuncționalitate considerabilă” (t.n.).

⁴ „So dienen [...] fr. *hein* der Gliederung, dem turn-taking und/oder dem Kontakt” [Koch & Österreicher 2011: 69].

+++ gîgi ↓ ++ mare coregraf și dansator ↑ +++ răzvan ↑ + a susținut ↑+ unul dintre spectacolele despre care-am povestit aici ↑ + la garantat sută la sută ↑ + e vorba despre un spectacol al vavei ștefănescu ↑ + cvartet pentru o lavalieră-i spune. ++

GC: *și mi-a propus acum să mă susțină pentru alt spectacol. ++ chiar acumă ↑ + în culise ↑ + deci vă dați seama. [CLRVAN 2013: 248]*

(33) GC: încerc. ++ să mă scol de pe scaun. (aplauze) +++ înainte să încep ↑

CȘ: te rog.

GC: *vreau să spun că ăsta-i un dans care l-am făcut pentru cătălin ștefănescu. ++ă ↑ + în primu' rând pentru că este pe o muzică de jazz ↑ + foarte frumoasă ↑ + pe charlie parker ↑ + și apoi pentru că-i propun o ↑ + un exercițiu de STIL. ↑ [CLRVAN 2013: 249].*

3.1.b.2. Mărci pragmatice de contact ale interlocutorului în dezbaterile televizate

3.1.b.2.a. Între **mărcile-stimul** care apar în dezbaterile televizate propuse spre analiză, putem aminti *mărcile acordului*, fiind utilizate mărci pragmatice-stimul de tipul *da* și *exact*:

(34) MC: a trebuit să mâncați ↑ + exact]. să înghițiți acest tip de dans ↑ + ca să ↑ + îi simțiți gustul și [tenația.

GC: *da*]. + lumea ↑ + ă ↑ + confundă foarte des ↑ ++ faptul de a DANSA ↑ + cu faptul de a DĂNȚUI. [CLRVAN 2013: 244-245].

(35) MC: a topit-o] ↑ + cum spuneți.”

GC: *exact*. [CLRVAN 2013: 245].

(36) CCB: î ↑ ++ prin aproape toată lumea asta. ++ ă ↑ ++ lăsați-mă ↑ + nu mă faceți mai ↑ ++ adică pă lângă cât am călătorit eu ↑ + dumneavoastră sunteți un ↑ ++ ca valiza aia pe care se pun etichete. + recent ați fost ↑ ++ să nu pronunț greșit ↑ + în Mășcăuți? ++ republica moldova ↑ +

GC: *da.da.da. + da*. [vezi Anexa 1]

(37) AȘ: și cât ați stat aici la iași ↑ + ă ↑ + am văzut că ↑ + ați tras cu ochiul la multe spectacole ↑ + ne-am întâlnit chiar într-o lojă ↑ +

GC: *da. da. da* ↑ ++ eu ador teatrul și ador opera ↑ + bineînțeles. ++ pentru că ↑ ++ ă ↑ ++ omul nu poate trăi numai cu ce face el. [vezi Anexa 2].

De asemenea, marca pragmatică *da*, în calitate de *marcă a confirmării*, este utilizată într-un schimb de replici între cei doi protagoniști ai uneia dintre dezbaterile televizate analizate, Marina Constantinescu și Gigi Căciuleanu:

(38) GC: +++ am descoperit ↑ + MĂIASTRA ↑ + cum îi spun eu ↑ +++ ă ↑ + am descoperit faptul ↑ + că o ↑ + o mână ↑ ++ un braț ↑ ++ o privire ↑ +++ ă ↑ + este nu numai o ↑ +++ un dans ↑ ci și un proces al minții. + un proces al gândirii. + dansul care-l văzusem atunci se numea GÂNDUL. + pe o muzică FOARTE spirituală ↑ + a lui olivier [messiaen.

MC: messiaen].

GC: *da*. + acest gând ↑ m-a ↑ + m-a uluit. [CLRVAN 2013: 242].

Ca marcă-stimul a dezacordului, în dezbateră televizată, funcționează, întocmai ca în cazul talk show-ului analizat (vezi *supra* 3.1.b.1.a.), tot adverbul de negație *nu*:

(39) MC: dar nu era oare ↑ +++ nu. ++ altceva vreau să vă-ntreb. ++ credeți că ↑ + acest ↑ + altfel de dans ↑ + se poate face ↑ + ă ↑ + fără să ai ↑ + pașii aceștia de + de studiu clasic?

GC: în ↑ ++ foarte mult m-a ↑ ++ m-a ↑ +++ mâncat acest ↑ + această problemă ↑ + ++ acuma ca să ↑ + ca să ↑ + spun așa ↑ + tot așa ex abrupto și foarte repede ↑ + este NU. [CLRVAN 2013: 245].

(40) CCB: a fost foarte ↑ +++ l-am făcut bine sau trebuia ↑ ++

GC: *nu*. +++ a fost foarte bine făcut ↑ +++ puteați să-l țineți puțin mai lung ↑ ++ ca <Î SĂ-L VADĂ> toată lumea. (râde) +++ [vezi Anexa 1].

(41) CCB: pot să vă spun maestre gigi? ++ (râde)

GC: *nu. nu*. (râde). +++ gigi maestre. da. + așa. [vezi Anexa 1].

Mărcile-stimul ale interlocutorului mai cuprind și prezența, în actul conversațional conținut într-una dintre dezbaterile televizate analizate, a *mărcilor pragmatice ale atenției în cursul actului conversațional (tip de marcă pragmatică-stimul a interlocutorului)* [Bazzanella 1995: 235]. Astfel, „într-un anumit moment, interlocutorul vrea să semnaleze propria disponibilitate la transmiterea mesajului, în cadrul interacțiunii verbale în curs, și propria participare, cu o marcă pragmatică de tipul *da (da fatic)*” [Bazzanella 1995: 235] (t.n.):

(42) GC: eu vroiam să fac teatrul ↓ ++ vroiam să fac clown ↑ + d ↑ + de fapt făceam deja teatrul de păpuși ↑ ++ de la vârsta de zece ani ↑ +

MC: *da* ↑ (râde) +

GC: eram DIRECTORUL ↓ + teatrului meu de păpuși. ++ și proprietarul și [directorul.

MC: și regizorul]. [CLRVAN 2013: 243].

(43) GC: am fost formator de dansatori. ++ am vrut să-i formez să danseze cum ↑ + gândesc eu. ++ și-atuncea ↑ + sau cum gândesc eu gândind ei ca mine. ++

MC: *da*.

GC: deci ↑ + pe undeva ↑ + nu numai un lucru de ↑ de ↑ de ↑ + de ↑ + de ↑ + corp. [CLRVAN 2013: 245].

3.1.b.2.b. Mărci de contact polifuncționale ale interlocutorului în dezbateră televizată

Ca mărci de contact ale interlocutorului, **mărci-stimul**: *mărcile pragmatice ale atenției în cursul actului conversațional (tip de marcă pragmatică-stimul a interlocutorului)*, care servesc, în același timp, și *la preluarea replicii*, fiind polifuncționale, dezvoltând un așa-numit „polifuncționalism al expresiei” [GALR 2005 II: 833-834], sunt utilizate, în dezbaterile televizate analizate, mărci pragmatice de tipul *și, deci, apropo*:

(44) GC: eram DIRECTORUL ↓ + teatrului meu de păpuși. ++ și proprietarul și [directorul.

MC: și regizorul].

GC: și animatorul. + și actorul ↑ + și regizorul ↑ + și scenaristul ↑ +

MC: *și* ↑ ++ am impresia că v-ajutau ↑ ++ mătușa ↑ + mama ↑ +

GC: ei ↑ + mătușa ↑ sigur. [CLRVAN 2013: 243].

(45) GC: am fost formator de dansatori. ++ am vrut să-i formeze să danseze cum ↑ + gândesc eu. ++ și-atuncea ↑ + sau cum gândesc eu gândind ei ca mine. ++

MC: da.

GC: *deci* ↑ + pe undeva ↑ + nu numai un lucru de ↑ de ↑ de ↑ + de ↑ + de ↑ + corp. + și-atunci nu mi se părea foarte important. + am zis dom' le ↑ ++ tu corpul lucrează-ți-l cum vrei și dup-aia gândești ca mine. +++ dup-aia mi-am elaborat un fel de tehnică ↑ + de ↑ + de ↑ + de ↑ + chiar de ↑ + de training ↑ ++ de ↑ + de ↑ + lucru [cotidian. [CLRVAN 2013: 245].

(46) GC: basarabia. + hai să spunem lucrurilor cum sunt. ++ de unde mă <Î TRAG> fără să știu foarte bine. pentru că eu m-am născut ↑ + m ↑ ++ la București ↑ + și mă consider bucureștean și ↑ +++ îmi place asfaltu' ↑ și îmi place ↑ + ă ↑ + îmi <Î PLACE> toată ↑ +++ porcăria unui oraș mare ca parisul ↑ + ca bucureștiul ↑ +++ da' <Î DEODAT>-am descoperit o altă lume. + acum am fost la Mășcăuți acolo ↑ + pe ↑ +++ pâ o altă lume. ++ nu numai în alt timp ↑ ++ ă ↑ + în același timp ↑ + ă ↑ ++ se deschide-așa un fel de vale.

CCB: *apropto* ↑ ++ vorbind de lumea satului ↑ + o lume a satului mai <Î MODERNĂ> ↑

GC: cu internet ↑ + cu ↑ + ăla nu-i sat ↑ + ăla-i un capăt de lume ↑ +++ e tărâmul celălalt. + am fost pe lume ailaltă. [vezi Anexa 1].

(47) AȘ: domnule giği căciuleanu ↑ + + am avut șansa ↑ ca în ultimele săptămâni ↑ + să văd cum se construiește ↑ + spectacolul imagine all the people ↑ + + și simt că aici în ↑ ++ sala mare a teatrului vasile alecsandri din iași ↑ + <Î PARCĂ> fiecare atom ↑ + ă ↑ + respiră emoția dumneavoastră ↑ + energia dumneavoastră ↑ + forța dumneavoastră ↑ dar și vulnerabilitatea dumneavoastră.

GC: *și* trăsneala. [vezi Anexa 2].

(48) GC: vara mea ↑ + + + care ↑ + era pentru mine și-un model ↑ + + ea terminase școala în momentul în care eu intram la școala de coregrafie ↑ + + și pentru mine era așa ↑ + era ↑ + + natașa era ↑ + sumumul a ceea ce se poate realiza în dans. + + și al doilea era miluță gheorghiu. + + + o să râdeți + + + pentru că ↑ + mic fiind ↑ + îmi plăcea la nebunie ↑ + + + știam toate piesele pe de rost ↑ + + în teatrul meu de păpuși reluasem ↑ + + momente cu miluță gheorghiu ↑ + deci pe undeva ↑ + teatrul acesta este foarte familiar ↑ + este al meu.

AȘ: *și* cât ați stat aici la iași ↑ + ă ↑ + am văzut că ↑ + ați tras cu ochiul la multe spectacole ↑ + ne-am întâlnit chiar într-o lojă ↑ + [vezi Anexa 2].

4. Concluzii

La sfârșitul investigației din cadrul studiului nostru, răspundem la întrebările enumerate în **Introducerea** articolului de față (vezi *supra* 1.5.). Astfel, punctele 4.1., 4.2., 4.3. și 4.4. (vezi *infra*) corespund întrebărilor 1.5.1., 1.5.2., 1.5.3. și 1.5.4. (vezi *supra* 1.5.).

4.1. În urma analizei noastre, observăm că putem identifica următoarele **tipuri de mărci de contact**, în discursul televizual românesc actual:

4.1.1. Ca **mărci de contact ale locutorului în talk show**, sunt utilizate a) pentru stabilirea/restabilirea contactului: interjecții de tip formule de politețe⁵ (*salutare!*, *bună seara!*); interjecția *hai!*; substantive în cazul vocativ (*Răzvan!*, *Gigi!*, *doamnelor și domnilor!*); b) pentru a atrage atenția interlocutorului: locuțiuni verbale (*vă dați seama*, *îți dai seama*); c) pentru menținerea și stimularea contactului (feedback): adverbul de negație *nu?*.

Mărci de contact ale locutorului în talk show	Numărul ocurențelor
<i>salutare!</i>	1
<i>bună seara!</i>	2
<i>hai!</i>	2
<i>Gigi!</i>	5
<i>vă dați seama</i>	1
<i>îți dai seama</i>	1
<i>nu?</i>	5

4.1.2. În calitate de **mărci de contact ale locutorului în dezbateră televizată**, am identificat următoarele tipuri de mărci: a) pentru stabilirea/restabilirea contactului: mijloace lingvistice orientate spre reglarea contactului: verbe (*mă bucur*, (*vă*) *mulțumesc*); verb + adjectiv (*sunt foarte onorat*); interjecții (*hai!*); substantive în cazul vocativ (*domnule Gigi Căciuleanu!*); b) pentru a atrage atenția interlocutorului, marcând confirmarea propriilor spuse și dezacordul față de cele exprimate în propriul discurs: adverbul de afirmație *da* și adverbul de negație *nu*; c) pentru menținerea și stimularea contactului (feedback): adverbul de afirmație *da?* și adverbul de negație *nu?*.

Mărci de contact ale locutorului în dezbateră televizată	Numărul ocurențelor
<i>mă bucur</i>	1
<i>vă mulțumesc</i>	1
<i>sunt foarte onorat</i>	1
<i>hai!</i>	7
<i>domnule Gigi Căciuleanu</i>	1
<i>da</i>	4
<i>nu</i>	6
<i>da?</i>	1
<i>nu?</i>	1

4.1.3. Ca **mărci de contact ale interlocutorului în talk show**, sunt folosite: a) mărci-stimul: adverbe (*da*, *exact*, *da. exact*), adverbul de confirmare *da*,

⁵ În GALR, se consideră că „interjecțiile folosite drept formule de politețe sunt formule de salut (adio, bonjour, bună, ciao, pa, servus), de mulțumire (mersi) sau se întrebuițează pentru a cere scuze cuiva (pardon)” [GALR 2005 I: 670].

adverbul de negație *nu*; b) mărci polifuncționale: conjuncții (*iar, și*), verbe (*vreau să spun*). Conjuncțiile *iar, și* și verbele *vreau să spun* sunt mărci de contact care cumulează două funcții pragmatice: cea de **contact (mărci-stimul)** și cea de **schimbare a rolului conversațional**.

Mărci de contact ale interlocutorului în talk show	Numărul ocurențelor
<i>da</i> (acord)	11
<i>da</i> (confirmare)	4
<i>exact</i>	3
<i>da. exact</i>	1
<i>nu</i>	8
<i>iar</i> (polifuncțional)	1
<i>și</i> (polifuncțional)	1
<i>vreau să spun</i> (polifuncțional)	1

4.1.4. În calitate de **mărci de contact ale interlocutorului în dezbateră televizată**, sunt utilizate: a) mărci-stimul: adverbe (*da, exact, da.da.da*); adverbul de negație *nu*; adverbul *da* fatic; b) mărci polifuncționale: conjuncții (*și, deci*) și adverbe (*apropo*). Conjuncțiile *și, deci* și adverbul *apropo* dezvoltă o așa-numită *polifuncționalitate*, adică îndeplinesc, în cadrul discursului, două funcții discursive: cea de **contact (mărci-stimul)** și cea de **schimbare a rolului conversațional**.

Mărci de contact ale interlocutorului în dezbateră televizată	Numărul ocurențelor
<i>da</i>	4
<i>da.da.da</i>	1
<i>nu</i>	6
<i>apropo</i> (polifuncțional)	1
<i>și</i> (polifuncțional)	5
<i>deci</i> (polifuncțional)	1

4.2. Mărcile de contact identificate în emisiunile TV de tip talk show și dezbateră televizată nu aparțin unei singure părți de vorbire, provenind din clase lexico-gramaticale foarte variate: interjecții (*salutare!, bună seara!, hai!*), substantive în vocativ (*Răzvan!, Gigi!, doamnelor și domnilor!, domnule Gigi Căciuleanu!*), verbe și locuțiuni verbale (*mă bucur, (vă) mulțumesc, sunt foarte onorat, vreau să spun, vă dați seama, îți dai seama*), conjuncții (*iar, și, deci*). Între aceste mărci de contact, o importanță specială au așa-numitele „elemente ale tipului alocutiv” sau „elementele specifice planului adresării directe către partenerul de dialog” [GALR 2005 II: 842], elemente lingvistice **specializate ca mărci ale locutorului: substantivul în vocativ** (cu funcție conativă) (*Răzvan!, Gigi!, doamnelor și domnilor!, domnule Gigi Căciuleanu!*) și **interjecția hortativă** *hai!*, care servește „spre a ne adresa cuiva” [GALR II: 854] și care exprimă „necesitatea și nerăbdarea locutorului de implicare a alocutorului în comunicare” [GALR 2005 II: 855].

4.3. În urma analizei întreprinse, am observat că mărcile de contact identificate în discursul televizual se diferențiază de mărcile de contact ocurente în alte tipuri de discurs, în special în discursul oral spontan, direct, organizat sub forma dialogului (interacțiune directă, față în față). Astfel, mărcile de verificare a calității receptării (*adevărat?*, *chiar?*) lipsesc, atât în cadrul talk show-ului analizat, cât și în cadrul dezbaterilor televizate propuse spre analiză, dar ele sunt frecvent utilizate, în discursul oral, direct, spontan, față în față [Merlan 2002: 100]. De asemenea, în discursul televizual, mărcile eșuării receptării (*cum?*, *poftim?*, *ce-ai spus?*), urmate uneori de o propoziție imperativă, prin care se solicită repetarea intervenției sau de o propoziție justificativă (*nu am înțeles*, *n-am auzit*) nu apar nici în talk show-ul propus spre analiză, nici în dezbaterile televizate analizate. Acest tip de mărci de contact au o ocurență mare în discursul oral, direct, spontan, față în față [Merlan 2002: 100].

4.4. În urma analizei contrastive întreprinse, am observat că **nu există diferențe**, în privința rolului lor pragmatic, între mărcile de contact identificate în talk show și cele identificate în dezbaterile televizate.

Indicăm următoarele **puncte de contact** ale acestor două „genuri” de discurs televizual:

4.4.1. Ca **mărci de contact ale locutorului**, sunt utilizate, atât în talk show, cât și în dezbaterile televizate, mărci de tipul: mijloace lingvistice orientate spre reglarea contactului (*salutare!*, *bună seara!*, *mă bucur*, (*vă*) *mulțumesc*, *sunt foarte onorat*); interjecția *hai!*; substantive în vocativ (*Răzvan!*, *Gigi!*, *doamnelor și domnilor!*, *domnule Gigi Căciuleanu!*); adverbul de afirmație *da?* și adverbul de negație *nu?* etc., toate aceste elemente lingvistice fiind **specializate ca mărci ale locutorului**, deoarece acestea exprimă adresarea directă către interlocutor și atragerea acestuia în comunicare.

4.4.2. În calitate de **mărci de contact ale interlocutorului**, sunt folosite, în ambele „genuri” de discurs televizual, următoarele tipuri de mărci: adverbe (*da*, *exact*, *da. exact*, *da.da.da*); adverbul de confirmare *da*; adverbul *da* fatic, adverbul de negație *nu*. Mărcile enumerate reprezintă elemente lingvistice **specializate ca mărci ale interlocutorului**, deoarece acestea exprimă acordul, confirmarea, menținerea contactului și dezacordul interlocutorului la cele comunicate de către locutor. Sunt, de asemenea, utilizate de către interlocutor mărci polifuncționale: conjuncții (*iar*, *și*, *decî*), verbe (*vreau să spun*), adverbe (*apropo*). Mărcile polifuncționale amintite îndeplinesc, în cadrul discursului, două funcții discursive: cea de **contact (mărci-stimul)** și cea de **schimbare a rolului conversațional**.

4.4.3. **Mărcile de verificare a calității receptării** (*adevărat?*, *chiar?*) și **mărcile eșuării receptării** (*cum?*, *poftim?*, *ce-ai spus?*), urmate uneori de o propoziție imperativă, prin care se solicită repetarea intervenției sau de o propoziție justificativă (*nu am înțeles*, *n-am auzit*), lipsesc atât în cadrul talk show-ului analizat, cât și în cadrul dezbaterilor televizate propuse spre analiză. O explicație ar putea fi faptul că, în studioul de televiziune în care se desfășoară talk show-ul sau dezbaterile televizate, sunt asigurate condițiile unei bune comprehensiuni a mesajului transmis și nu mai este necesară utilizarea mărcilor de verificare a calității

receptării și a mărcilor eșuării receptării, așa cum se întâmplă în discursul oral, direct, spontan, față în față.

BIBLIOGRAFIE

Surse:

CLRVAN 2013: Luminița Hoarță Cărașu, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013.

Corpus propriu: Anexa 1; Anexa 2.

Bibliografie:

Bazzanella 1995: Carla Bazzanella, “I segnali discorsivi”, în L. Renzi, *Grande grammatica italiana di consultazione*, Bologna, Mulino, 1995.

Biasci 1982: Claudia Biasci, *Konnektive in Sätzen und Texten: eine sprachübergreifende pragmatisch-semantische Analyse*, Hamburg, H. Buske, 1982.

Charadeau & Ghiglione, 1997: Patrick Charadeau, Rodolphe Ghiglione, *La parole confisquée. Un genre télévisuel: le talk show*, Paris, Dunod, 1997.

Caron 1987: Jean Caron, “Processing connectives and the pragmatics of Discourse”, în J. Verschueren, Marcella Bertuccelli Papi, *The pragmatic perspective*, Amsterdam, Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 1987.

Collett 2005: P. Collett, *Cartea gesturilor. Cum putem citi gândurile oamenilor din acțiunile lor*, traducere Alexandra Borș, București, Editura Trei, 2005.

DEX 1996: *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996.

DȘL 1997: Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărășu, Liliana Ionescu Ruxândoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar general de științe ale limbajului*, București, Editura Științifică, 1997.

Fraser 1990: B. Fraser, “An approach to discourse markers”, în *Journal of Pragmatics*, 14, 1990.

Fraser 1996: B. Fraser, “Pragmatic Markers”, în *Pragmatics*, 6:2, 1996.

Gohl & Günthner, 1999: Christine Gohl und Sussane Günthner, “Grammatikalisierung von **weil** als Diskursmarker in der gesprochenen Sprache”, Konstanz, Fachgruppe Sprachwissenschaft; Arbeitspapier, 1999.

GALR 2005: *Grammatica limbii române*, vol. I, *Cuvântul*; vol al II-lea, *Enunțul*, București, Editura Academiei, 2005.

Gülich & Kotschi, 1995: Elisabeth Gülich și T. Kotschi, “Discourse Production in Oral Communication”, în *Aspects of Oral Communication*, Berlin, New York, Walter de Gruyter, 1995.

Helling 1983: Christa Helling, “Deutsche Modalpartikeln und ihre italienische Entsprechungen”, în M. Dardano, W. U. Dressler, G. Held, *Parallela*, Akten des 2. österreichisch – italienischen Linguistentreffens, Tübingen, G. Held (Hg.), 1983.

Hoarță Cărașu 2003: Luminița Hoarță Cărașu, *Elemente de analiză a structurii conversației*, Iași, Editura Cermi, 2003.

Hoarță Cărașu 2011a: Luminița Hoarță Cărașu, „Interacțiunea mediată controlată. Comportamentul comunicativ al interlocutorilor în talk show-ul românesc actual (invitați – români din diasporă)”, în *Limbaj și context*, „Revistă de lingvistică, semiotică și știință literară”, Bălți, Republica Moldova, Universitatea de stat „Alec Russo”, Anul III, nr. 2, 2011, p. 65-88.

Hoarță Cărașu 2011b: Luminița Hoarță Cărașu, „Un tip de interacțiune mediată controlată. Dezbateră televizată românească actuală”, în *Limbaj și context*, „Revistă de lingvistică,

- semiotică și știință literară”, Bălți, Republica Moldova, Universitatea de stat „Alecus Russo”, Anul III, nr. 1, 2011, p. 56-63.
- Hoarță Cărăușu 2017: Luminița Hoarță Cărăușu, „Particularități pragmatice ale dezbaterii televizate **Cap de afiș**, moderator și realizator Andreea Știliuc, invitat Gigi Căciuleanu”, în *Studii și cercetări științifice. Seria Filologie*, Revistă a Facultății de Litere, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, Plurilingvism și interculturalitate, Nr. 38/2017, Bacău, Editura „Alma Mater”, p. 69-81.
- Hoarță Cărăușu 2018: Luminița Hoarță Cărăușu, „Le discours télévisuel roumain actuel. Traits pragmatiques. L'émission „La marque à Lechino”, modérateur Cristian China Birta, invité Gigi Căciuleanu”, în *Studia UBB Philologia*, LXIII, 3, 2018, p. 121-132.
- Kerbrat-Orecchioni 1996: Catherine Kerbrat-Orecchioni, *La conversation*, Paris, Seuil, 1996.
- Koch & Österreicher 2011: Peter Koch, Wulf Österreicher, *Gesprochene Sprache in der Romania: Französisch, Italienisch, Spanisch*, Berlin/New York, Walter de Gruyter, 2011.
- Hölker 1988: K. Hölker, *Zur Analyse von Markern*, Stuttgart, Franz Steiner, 1988.
- Lichem 1981: K. Lichem, “Bemerkungen zu den Gliederungssignalen im gesprochenen Italienisch”, in Ch. Schwarze, *Italienische Sprachwissenschaft*, Tübingen, Narr, 1981.
- Manili 1986: Patrizia Manili, “Sintassi di conettivi di origine verbale”, în K. Lichem, Edith Mara, Susanne Knaller, *Parallela 2, Aspetti della Sintassi dell'italiano contemporaneo*, Tübingen, Narr, 1986.
- Manili 1990: Patrizia Manili, “Relazione tra aspetti morfologici e aspetti testuali di alcuni conettivi di origine verbale”, în Monica Berretta, Piera Molinelli, Ada Valentini, *Parallela 4, Morphologie*, Tübingen, Narr, 1990.
- Mara 1986: Edith Mara, “Per un analisi dei segnali discorsivi nell'italiano parlato”, în K. Lichem, Edith Mara, Susanne Knaller, *Aspetti della Sintassi dell'italiano contemporaneo*, Tübingen, Narr, 1986.
- Merlan 2002: Aurelia Merlan, „Mărcile interactive și funcțiile lor în dialog”, în Klaus Bochmann, Vasile Dumbravă, *Limba română în Moldova istorică*, vol. 1, Leipzig, Leipziger Universitätsverlag, 2002, p. 92-105.
- Năstase 2003: Vera Năstase, „Acordul afirmativ în limba română vorbită”, în Laurenția Dascălu Jinga, Liana Pop (coord.), *Dialogul în româna vorbită*, București, Editura Oscar Print, 2003.
- Nagy 2015: Rodica Nagy (coord.), *Dicționar de analiză a discursului*, Iași, Institutul European, 2015.
- Nel 1990: Noël Nel, *Le débat télévisé*, Paris, Armand Colin, 1990.
- Popescu 2003: Mihaela Popescu, „Aspecte ale dezacordului în comunicarea orală”, în Laurenția Dascălu Jinga, Liana Pop (coord.), *Dialogul în româna vorbită*, București, Editura Oscar Print, 2003.
- Rovența-Frumușani 2004: Daniela Rovența-Frumușani, *Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze*, București, Editura Tritonic, 2004.
- Schiffrin 1987: Deborah Schiffrin, *Discourse Markers*, Cambridge, Cambridge University Press, 1987.
- Schourup 1985: L. Schourup, *Common discourse particles in English conversation: like, well, y'know*, New York, Garland, 1985.
- Ștefănescu 2007: Ariadna Ștefănescu, *Conectori pragmatice*, București, Editura Universității din București, 2007.
- Stati 1986: S. Stati, “Connettivi interfrasali e coerenza pragmatica”, în K. Lichem, Edith Mara, Susanne Knaller, *Aspetti della Sintassi dell'italiano contemporaneo*, Tübingen, Narr, 1986.
- Stati 1990: Sorin Stati, *Le transprastique*, Paris, Presses Universitaires de France, 1990.
- Stati 2002: Sorin Stati *Principi di analisi argomentativa*, Bologna, Patron, 2002.
- Techtmeier 2002: Bärbel Techtmeier, „Dialogul – un proces interactiv și dinamic”, în Klaus Bochmann, Vasile Dumbravă, *Limba română în Moldova istorică*, vol. 1, Leipzig, Leipziger Universitätsverlag, 2002, p. 107-120.
- Turculeț 2002: Adrian Turculeț, „Tipuri de texte orale”, în Klaus Bochmann, Vasile Dumbravă, *Limba română în Moldova istorică*, vol. 1, Leipzig, Leipziger Universitätsverlag, 2002, p. 53-91.
- Zafiu 2009: Rodica Zafiu, „Evoluția adverbelor de timp **atunci, acum, apoi** către statutul de mărci discursive”, în Rodica Zafiu, Gabriela Stoica, Mihaela N. Constantinescu (ed.), *Limba română. Teme actuale. Actele celui de - al 8 lea Colocriu al Catedrei de limba română*, București, Editura Universității din București, 2009, p. 779-793.

Anexa 1**Situația de comunicare⁶****Data înregistrării:** 2.12.2013**Autorul înregistrării:** Luminița Hoarță Cărăușu**Locul înregistrării:** postul de televiziune Look TV, dezbateră televizată *Brandu' lu'***Chinezu****Participanții:**

CCB - Cristian China Birta, moderator

GC – Gigi Căciuleanu, dansator și coregraf

Autorul transcrierii: Luminița Hoarță Cărăușu**Durata toală a pasajelor transcrise:** 30 de minute

CCB: a dansat pe scenă cu maya plisetskaya ↑ + pina bausch ↑ sau miriam răducănu ↑ + a dansat la teatrul bașoi din moscova ↑ + are propria lui companie de teatru ↑ + dans ↑ + la paris ↑ + și până de curând a condus baletul național din chile. ++ un om care este <Î ÎN SINE> un spectacol ↑ ++ gigi căciuleanu ↑ ++ o ediție eveniment ↑ ++ <Î IMEDIAT> la brandu' lu' chinezu.

CCB: încep emisiunea pe un ton foarte solemn ↑ ++ dar și foarte bucuros în același timp. ++ pentru că-n seara asta ↑ ++ am un invitat ↑ (face gestul OK) +++ a colaborat cu maya plisetskaya ↑ + a ↑ + cu pina bausch ↑ ++ a fost aplaudat la teatrul bașoi din moscova ↑ ++ frate ↑ ++ teatrul bașoi din moscova ↑ +++ a fost de ↑ + până de curând ↑ ++ directorul companiei naționale de balet din chile ↑ ++ și așa adăuga ↑ ++ cu de la mine putere ↑ + bineînțeles ↑ ++ pe lista de realizări ↑ ++ că nu știu de ce a acceptat să vină în emisiunea noastră ↑ ++ domnu' gigi căciuleanu ↑ + mulțumesc <Î TARE> mult ↑ ++ pântru prezența-n emisiune ↑ +++ sunt foarte onorat să vă cunosc ↑ +++ mai ales că ↑ ++ dar și în același timp intimidat ↑ ++ pentru că v-am văzut făcând repetiții. și ↑ ++ sunteți acel profesor ↑

GC: sunt [rău.

CCB: extrem] de simpatic dar foarte rău ↑ + da?.

GC: da. da. +++ vă mulțumesc pentru gest. (face și el gestul OK, făcut, anterior, de către moderator) +++

CCB: a fost foarte ↑ +++ l-am făcut bine sau trebuia ↑ ++

GC: nu. +++ a fost foarte bine făcut ↑ +++ puteați să-l țineți puțin mai lung ↑ ++ ca <Î SĂ-L VADĂ> toată lumea. (râde) +++

CCB: pentru că emisiunea se numește brandu' lu' chinezu ↑ ++ î ↑ ++ brandu' dumneavoastră ↑ + are particula <Î GIGI>. +++ sună destul de ciudat ↑ + totuși. + adică ↑ + vorbim de <Î DITAI> monstru' ↑ + în zona de ↑ + premiu ↑ ++ da ↑ ++ în artă ↑ +++ și vă numiți gigi. explicați [de unde ↑ +

GC: asta] spunea și bunica ↑ + nu putea să-l sufere. ++ ce nume-i ăsta ↑ + gigi. ++ ea voia să mă cheme iura. ++ frumos. ++ iura ↑ ++ ă ↑ +++ gheorghe ↑ + în fond ↑ ++ da. ++ și mama a zis nu. ++ nu pe rusește. ++ orice ↑ + numai pe românește. ++ și-am rămas gigi.

GC: bunica-mi spunea goga. ++ ceea ce nu-i mai frumos ↑ ++ tot atât de micuț e ↑ ++ deci ↑ +++ problema este că după aia vine și căciuleanu. + care-i foarte lung ↑ +++ care ↑ + cu care-și fracturează limba ↑ ++ toată lumea ↑ ++ francezii mai ales ↑ + care nu reușesc să-l spună ca lumea. ++ da. + și-atunci îmi spun gigi. + ce face gigi? ++ dans? + nu. ++ face du jiji. ++ așa-i spun ei. + deci mie-mi convine treaba asta pentru că-i scurt ↑ + e ca dalida ↑ ++ cine știe cum o chema pe dalida? ++ naiba știe. ++ da' era dalida. +++ și-atunci am rămas așa ↑ + a devenit dintr-un mușunachi a devenit un fel de ↑ ++ î ↑ ++ două silabe ↑ + chinezești. + gi și gi. +++ și ↑ ++ alea merg pe-nțelesul oricui ↑ + și îmi convin pentru că-i scurt când mă cheamă cineva ↑ ++ și nu pot să sufăr când mi se spune maestre ↑ ++ spuneți-mi gigi ↑ + că-i mai scurt.

CCB: pot să vă spun maestre gigi? ++ (râde)

⁶ Am preluat convențiile de transcriere din Hoarță Cărăușu [CLRVAN 2013: 11].

GC: nu. nu. (râde). +++ gîgi maestre. da. + așa.

CCB: ați avut așa ↑ +++ cel mai tare când vi s-a stălcit numele ↑ ++ cam ce națiune face treaba asta?

GC: cred că francezii totuși ↑ + pentru că au probleme cu cele două ↑ ++ ă ↑ ++ vocale ↑ e ↑ + a ↑ ++ când văd ălea două li se pare că ceva parcă pe englezește ar fi ↑ +++ ă ↑ ++ și ↑ + ă ↑ ++ cele patru silabe cu una în plus. ++ că ↑ + ciu ↑ + le ↑ + a ↑ + nu. cum depășește a ↑ + <Î PATRA> silabă ↑ ++ li se oprește un pic mecanismu' și ↑ ++ da' nu-mi pasă. + am avut o ↑ ++ foarte frumoasă ↑ + experiență cu numele ↑ ++ la ↑ ++ în Franța ↑ + tocmai la ↑ + în brețania ↑ + care e franța și e ↑ +++ mi-a mers bine acolo tocmai pentru că mă cheamă căciuleanu. + tocmai.

CCB: dumneavoastră ați călătorit prin toată lumea asta. ++ în ↑ ++

GC: nu prin toată.

CCB: î ↑ ++ prin aproape toată lumea asta. ++ ă ↑ ++ lăsați-mă ↑ + nu mă faceți mai ↑ ++ adică pă lângă cât am călătorit eu ↑ + dumneavoastră sunteți un ↑ ++ ca valiza aia pe care se pun etichete. + recent ați fost ↑ ++ să nu pronunț greșit ↑ + în Mășcăuți? ++ republica moldova ↑ +

GC: da.da.da. + da.

CCB: loc de unde vă trageți.

GC: basarabia. + hai să spunem lucrurilor cum sunt. ++ de unde mă <Î TRAG> fără să știu foarte bine. pentru că eu m-am născut ↑ + m ↑ ++ la București ↑ + și mă consider bucureștean și ↑ +++ îmi place asfaltu' ↑ și îmi place ↑ + ă ↑ + îmi <Î PLACE> toată ↑ +++ porcăria unui oraș mare ca parisul ↑ + ca bucureștiul ↑ +++ da' <Î DEODAT>-am descoperit o altă lume. + acum am fost la Mășcăuți acolo ↑ + pe ↑ +++ pă o altă lume. ++ nu numai în alt timp ↑ ++ ă ↑ + în același timp ↑ + ă ↑ ++ se deschide-așa un fel de vale.

CCB: apropo ↑ ++ vorbind de lumea satului ↑ + o lume a satului mai <Î MODERNĂ> ↑

GC: cu internet ↑ + cu ↑ + ăla nu-i sat ↑ + ăla-i un capăt de lume ↑ +++ e tărâmul celălalt. + am fost pe lume ailaltă.

CCB: vreau neapărat ↑ + că tot suntem la capitoul ăsta ↑ + lumea satului ↑ ++ cum vreți să-i spuneți ↑ + ă ↑ ++ să vă-ntreb ce părere-aveți despre ↑ +++folclor. + despre muzica ↑ ++ folclorică. + știți de ce? + pentru că există două dimensiuni. + unii o preamăresc ↑ + istorie ↑ + tradiție ↑ + și ceilalți care zic ↑ + asta-i o porcărie ↑ +++ ceva de mijloc aș vrea ↑ + să am muniție când mai vorbesc cu alții.

GC: eu în copilărie am trăit cu televizorul care dădea tot felul de muzici populare. + și nu puteam să le sufăr. ++ ca să vă spun drept. + <Î ÎNSĂ> ↑ +++ tot așa prin adolescență ↑ am avut norocul să fac unul din nocturnele cu miriam răducănu a fost ↑ +++ al șaselea cred nocturn a fost bazat pe teme folclorice. + a vrut doamna papa ↑ + miriam ↑ +++ și-am zis <Î AOLEU> folclor ↑ + cum o să fie? ++ și-am avut noroc. am tot felul de noroace de genu' ăsta ↑ ++ îl cunoșteam foarte bine pe directorul institutului de folclor. + mihai pop. + care m-a invitat aici pe la hovary ↑ + și m-am dus în beci acolo ↑ + și-am descoperit niște momente extraordinare. + niște ↑ + ă ↑ + cum nu ↑ ++ nu era deloc folcloru' ăla care ↑ +++ m ↑ +++ m ↑ +++ preamărea colectivizarea și naiba știe ce ↑ ++ era un folclor de-o profunzime ↑ + și mi-am dat seama după aia călătorind în lume ↑ + mi-am spus că undeva prin sudul acelei <Î ENORM> de lungi republici de chile ↑ + care e ↑ + la <Î CAPĂTU'> pământului ↑ + un fel de mășcăuți al lumii ↑ + ă ↑ ++ ă ↑ ++

CCB: (râde)

GC: se aud sonorități ↑ ++ pe care le-aud ↑ + buciumu' ăla. + există. + pe anzii ăia de șase mii de metri ↑ ++ au ↑ + au făcut un spectacol cu niște buciume <Î EXACT> parcă erau luate de la noi.

Anexa 2**Situația de comunicare⁷****Data înregistrării:** 11.05.2015**Autorul înregistrării:** Luminița Hoarță Cărăușu**Locul înregistrării:** postul de televiziune TVR3 Iași, dezbateră televizată *Cap de afiș***Participanții:**

AȘ - Andreea Știliuc, moderator și realizator

GC – Gigi Căciuleanu, coregraf

Autorul transcrierii: Luminița Hoarță Cărăușu

Durata totală a înregistrării: 51 de minute și 46 de secunde

Durata toată a pasajelor transcrise: 15 minute și 41 de secunde

AȘ: domnule gigi căciuleanu ↑ + + am avut șansa ↑ ca în ultimele săptămâni ↑ + să văd cum se construiește ↑ + spectacolul imagine all the people ↑ + + și simt că aici în ↑ ++ sala mare a teatrului vasile alecsandri din iași ↑ + <Î PARCĂ> fiecare atom ↑ + a ↑ + respiră emoția dumneavoastră ↑ + energia dumneavoastră ↑ + forța dumneavoastră ↑ dar și vulnerabilitatea dumneavoastră.

GC: și trăsneala.

AȘ: (râde).

GC: da. + + un artist care nu-i trăsmit nu e artist. + cred eu. sîntem cu toții loviți de fulger ↑ și duși cu pluta. + + + dacă ↓ + vrem să ↑ + realizăm ceva ↑ + trebuie să ne cultivăm ambele. + și forța și vulnerabilitatea ↑ + + și nebunia ↑ + și calculul până la urmă. adică strategia ei. + + orice spectacol ↑ + + are-n spate-o strategie ↓ + da ↑ + + + în primul o nebunie. + + adică iese dintr-un fel de nebunie. [xxx] suntem în această sală ↑ + și vreau să vă spun că mă leagă ↑ + două amintiri din copilărie. + adică două amoruri din copilărie ↑ + de această ↑ + + de acest teatru ↑ + + prima era natalia vronski ↑ + care fusese primă balerină la iași ↑ +

AȘ: verișoara dumneavoastră ↑ +

GC: vara mea ↑ + + + care ↑ + era pentru mine și-un model ↑ + + ea terminase școala în momentul în care eu intram la școala de coregrafie ↑ + + și pentru mine era așa ↑ + era ↑ + + natașa era ↑ + sumumul a ceea ce se poate realiza în dans. + + și al doilea era miluță gheorghiu. + + + o să râdeți + + + pentru că ↑ + mic fiind ↑ + îmi plăcea la nebunie ↑ + + + știam toate piesele pe de rost ↑ + + în teatrul meu de păpuși reluasem ↑ + + momente cu miluță gheorghiu ↑ + deci pe undeva ↑ + teatrul acesta este foarte familiar ↑ + este al meu.

AȘ: și cât ați stat aici la iași ↑ + a ↑ + am văzut că ↑ + ați tras cu ochiul la multe spectacole ↑ + ne-am întâlnit chiar într-o lojă ↑ +

GC: da. da. da ↑ + + eu ador teatrul și ador opera ↑ + bineînțeles. + + pentru că ↑ + + + a ↑ + + omul nu poate trăi numai cu ce face el. + + și am văzut spectacole foarte frumoase ↑ + + într-adevăr ↑ + + + a ↑ + + + opera din iași ↑ + ce ↑ + cele două spectacole pe care le-am văzut ↑ + + traviata și lucia ↑ + + di lammermoor ↑ + + a ↑ + + + superb. + + de nivel mondial. + + de nivel ↑ + a ↑ + + chiar internațional ↑ + + + nu numai clădirea ↑ + vreau să spun spectacolele ↑ + + a ↑ + cântăreții ↑ + artiștii ↑ + am admirat baletul în lucia di lammermoor ↑ + + unde făceau ↑ + s-au integrat atât de bine acțiunii ↑ + atât de frumos i-a dirijat andrei șerban și i-a ↑ + i-a ↑ + + pus în acțiune ↑ + c-aproape m-așteptam să cânte. + + să-nceapă să cânte. am fost și la spectacole de teatru ↑ + + a ↑ + + admir foarte mult actorii ↑ + + îi admir pe cei cu care lucrez ↑ + cu toate că-i înjur și-i bat de dimineață până seara ↑ + +

AȘ: (râde).

GC: a ↑ + + dar îi admir. + + în primul rând ↑ + îi admir foarte tare în primul rând pentru că mă suportă. + + + în al doilea rând pentru că încearcă ↑ + așa cum pot ei să-și ↑ + dea la o parte nebunia personală ↑ + și să intre într-a mea. + + v-am spus de vreo câteva ori azi ↑ + + cuvântul nebunie ↑ + + pentru că acesta mă bântuie. + + + mă bântuie nu în sensul nebuniei patologice a

⁷ Am preluat convențiile de transcriere din Hoarță Cărăușu [CLRVAN 2013: 11].

ea se considera de două ori româncă. + + + prima oară pentru c-a fost ↑ + + s-a căsătorit în moldova ↑ + în basarabia ↑ + și-n al doilea rând pentru că ↑ + + după ce-a fugit din basarabia ↑ + + chiar fugit. + + ei au fugit cu ultimul tren. + + + ă ↑ + + + bunica luând cu ea numai biblia și cactusul ↑

AȘ: (râs amar).

GC: și-au plecat ↑ ă ↑ + + + au venit la bucurești ↑ + și-mi spunea întotdeauna cu mândrie ↑ + și c-o bucurie ↑ + + spunea ↑ + eu sunt româncă de două ori. + + + foarte frumos pentru cineva care vorbea numai moldovenește ↑ + + + eu ↑ + mic fiind ↑ + credeam că dânsa vorbește românește cu accent rusesc. ↑ + + dar ea vorbește cum se vorbea acolo ↑ + + așa vorbea. + + + și bunica ne citea tot felul de povești din biblie ↑ + + + din ↑ + + științifico-fantastice ↑ + + îi plăceau acele lucruri deci ↑ + + + pe undeva ↑ + + pe noi copiii ne-a ↑ + + ne-a ↑ + + + ne-a fost un fel de televizor ↑ + + + nu exista televizor pe vremea aia. + + + deci seara ↑ + + + dumneai ne citea ↑ + + și ne citea și ne vorbea [xxx] ne povestea istorii. ↑ + + era aproape ↑ + + nu știu cum să spun. + + + erau aproape ca niște istorii de aventuri. + + + [da.

AȘ: în] ce limbă ați visat mai întâi? + + în română sau în rusă?

GC: o să râdeți. + + + mama mi-a spus că ↑ + în momentul în care dorm și vorbesc în vis ↑ + + + vorbesc o limbă necunoscută. + + + nu știu în ce limbă visez. + + cred că nu se visează într-o limbă. + + + frânturi ↑ + + + nu știu ce-nseamnă. + + vis ↑ + visele ↑ + + ați ↑ + m-ați întrebat ceva foarte important pentru mine. Ă ↑ + + + eu trăiesc în vis foarte puternic ↑ + nu știu când e realitatea și când îi visul. + + + am vrea cinci șase vise pe ↑ + + + sau visuri pe ↑ + + ă ↑ + + noapte ↑ + + care seamănă cu aventurile lui james bond ↑ + + cu ↑ + + cu ↑ + + foarte tumultoase ↑ + + foarte colorate ↑ + se spune că-i semn de schizofrenie asta ↑ + sau de nebunie ↑ + + + revin la nebunie ↑ + + + adică mă trezesc ă ↑ + + + parcă atunci încep să visez ↑ + + parcă atunci parcă ↑ + realitatea este un vis mai calm decât visele de noapte. + + + ă ↑ + + + iar limba-n care visez ↑ + + + în care mă trezesc ↑ + + + e foarte des limba țării în care mă aflu. + + + dacă mă aflu în românia e pe românește ↑ + + dacă mă aflu într-o țară de limbă spaniolă ↑ + + nu știu de ce. + + + cu toate că n-ar fi trebuit dar îmi revin în spaniolă ↑ + poate că efortul pe care-l fac să vorbesc în ↑ + + + limba respectivă ↑ + + + mă face să ↑ + mă trezesc cu acea limbă. + + + asta nu-nseamnă că și visez în acea limbă. + + visez în limba mișcării și a imaginilor.